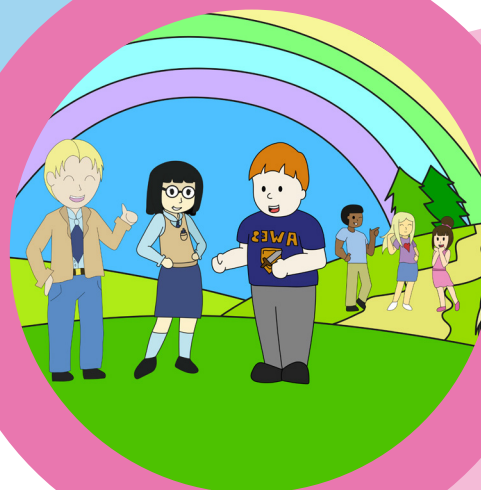




**STRONGER
TOGETHER**



Erasmus+



INDHOLD

Stronger Together Undervisningsmateriale

STRONGER TOGETHER	
Introduktion	3
DE FEM MODULER	4
MORALITET	5
AKTIVITETER	
Aktivitet 1	10
Aktivitet 2	12
Aktivitet 3	14
SELVKONTROL	24
AKTIVITETER	
Aktivitet 1	28
Aktivitet 2	30
Aktivitet 3	31
INKLUSION OG DIVERSITET	35
AKTIVITETER	
Aktivitet 1	38
Aktivitet 2	39
Aktivitet 3	41

KRITISK TÆNKNING	45
AKTIVITETER	
Aktivitet 1	48
Aktivitet 2	50
Aktivitet 3	52
FOREBYGGELSE LØSNING AF KONFLIKTER	58
AKTIVITETER	
Aktivitet 1	63
Aktivitet 2	66
Aktivitet 3	67
GLOSELISTE	75
REFERENCER	77

ANSVARSFRAKRIVELSE

Europa-Kommissionens støtte til produktionen af denne publikation udgør ikke en godkendelse af indholdet, som kun afspejler forfatternes egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for den brug, der måtte blive gjort af de deri indeholdte oplysninger

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

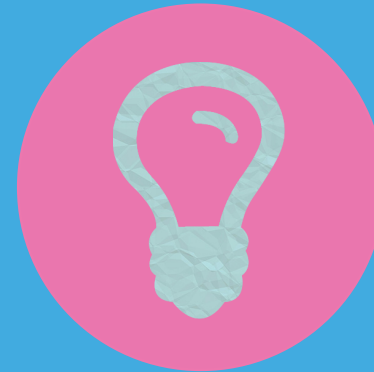
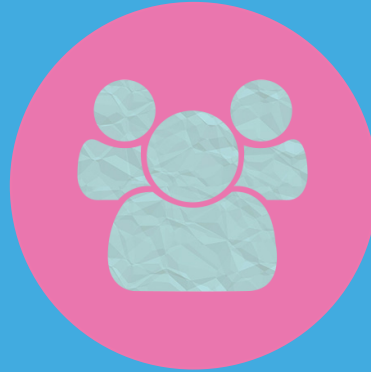


Introduktion

Stronger Together har udarbejdet dette undervisningsmateriale, der består af 5 moduler, som en måde, hvorpå lærere, i deres klasser, kan skabe en dialog om social inklusion, kritisk tænkning, moralitet, selvkontrol samt konflikthåndtering, som i sidste ende kan hjælpe i forebyggelsen af radikalisering. Undervisningsmaterialet giver lærere redskaberne til at styre disse diskussioner og forbedrer deres kompetencer i at undervise i dette emne. På nuværende tidspunkt mangler der undervisningsmateriale på mellemtrins niveau, som har fokus på forebyggelse af radikalisering i flere lande. Undervisningsmaterialet understøttes desuden af et digitalt brætspil. Undervisningsmaterialet og brætspillet vil inddrage både lærere, elever og elevernes forældre, hvorved diskussionen om emnerne også tages udenfor klasselokalet. Dette bør føre til en mere mangfoldig udveksling af forskellige ideer og meninger om emnet. Således kombinerer undervisningsmaterialet konventionelle læringsmetoder og -materialer med det digitale spil og bidrager til både lærere og elevers digitale læring. Dette viser også, hvordan digitalisering, på en positiv måde, kan understøtte sociale aktiviteter og samarbejde.

Undervisningsmaterialet består af 5 moduler med relevante aktiviteter. Se Stronger Together-håndbogen for mere information om projektet samt vejledning i, hvordan undervisningsmaterialet og det digitale brætspil kan bruges i undervisningen ([link](#)).

DE FEM MODULER



MORALITET

Undervisningsmateriale

At leve sammen kræver fælles regler og værdier. Reglerne er oftest bestemt af love eller forskrifter, der skal overholdes, hvis ikke man vil straffes. Blandt de centrale værdier i vores europæiske demokratiske samfund finder man: frihed, respekt, lighed, retsstaten og magtens tredeling. Regler og værdier er ikke statiske, men kan udvikle sig igennem demokratisk debat. Moralitet handler om at træffe valg og opføre sig sådan som, vi mener er korrekt, i overensstemmelse med vores overbevisninger (frihed, ansvar) og vores værtssamfunds regler og værdier (respekt, retsstaten).



INDHOLD

Modul 1

MORALITET	
Hovedbudskab	5
INTRODUKTION	6
Hovedformål	7
INSTRUKTIONER	8
Uddannelsesråd og -vejledning	10
AKTIVETER	
Aktivitet 1	
Dilemma-leg	10
Aktivitet 2	
Hvad er retfærdighed?	12
Aktivitet 3	
Regler	14
OPSAMLING	
Reaktion	15
Repetition	16
KONKLUSION	16
EVALUERING	17
ANDRE RESSOURCER	17

Introduktion

Europa står lige nu overfor store udfordringer forbundet med socioøkonomiske problemer, nationalisme, radikalisering og manglende tro på demokratiske processer. Sådanne udfordringer kan være trusler mod fred, demokrati, frihed og tolerance.

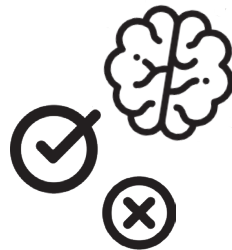
Uddannelse og træning kan afhjælpe disse trusler ved at skabe gensidig respekt og fremme centrale demokratiske værdier. Uddannelse i medborgerskab spiller en speciel rolle i forhold til dette, da en gruppes (et samfunds) fælles regler og værdier kan videregives fra en generation til den næste. I denne kontekst kan folks moralitet konsolideres takket være selvkontrol og kritisk tænkning. Dette er særlig sandt for skoleelever.

Det er vigtigt at forstå, at respekt for generelle og demokratiske love og regler er en fordel, ikke kun for samfundet, men også for individet, og at denne respekt fører til et demokratisk samfund, hvor alle kan leve i sikkerhed (inklusion og diversitet).

Uddannelse er unægtelig forbundet med skabelsen og udviklingen af individer i en inkluderende social kontekst.

Alle former for ansvarsbevidst uddannelse er gavnlig, ikke kun for individer, men for samfundet som helhed.

Moralitetsuddannelse har dog en særlig forbindelse med samfundet og dets institutioners velbefindende.



I folkeskolen er undervisningen i moralitet tæt forbundet med:

Selvkontrol

Moralitetsuddannelse understøttes af udviklingen af selvkontrol, der giver personlig udvikling (selvsikkerhed, ansvarlighed og styring af følelser) og evner til at kommunikere og lytte til samt samarbejde med andre.

Inklusion og diversitet

Moralitets(medborger)uddannelse lægger grundstenene til at håndtere diversitet i folkeskolen. At lære og forstå de regler, som regulerer det civile samfund, skaber sociale relationer, både i og udenfor skolen, som skaber et miljø karakteriseret ved lighed og antidiskrimination.

Kritisk tænkning

Moralitet hænger også sammen med elevers kritiske tænkning. Kritisk tænkning træner vores evner til at vurdere og forstå den omgivende verden, da det hjælper os med at overskue information og bruge kilder korrekt.



Radikaliseringsforebyggelse

Folkeskolen er i en stærk position til at bidrage til undermineringen af de misforståelser og den misinformation, som danner grundlag for hadetale og indadskuende attituder, da man her kan hjælpe børn med at udvikle empati samt forståelse og respekt for kulturelle forskelle.

Hovedformål

Det indhold, materiale og brætspil, som foreslås i dette undervisningsmateriale (herunder også i dette træningsmulig om “moralitet”), er tænkt som et sæt instruktioner og metoder, der kan guide lærere og undervisere i, på en sammenhængende måde, at undervise radikaliseringsforebyggende.

Undervisningsmaterialets 5 temaer (moralitet, selvkontrol, inklusion og diversitet, kritisk tænkning, konfliktforebyggelse og konfliktløsning) er vigtige elementer i et inkluderende samfund. De bør derfor internaliseres på et tidligt stadie af den enkeltes udvikling. Stronger Together foreslår en metode til at undervise i dem på en sammenhængende og tilpasset måde (se Håndbogen for yderligere information). Nærmere bestemt er hovedformålene for dette modul omkring “moralitet”:

At udvikle moralske evner: at forstå vigtigheden af at respektere regler og værdier – herunder generøsitet, retfærdighed og høflighed – og at fremme universale værdier som fred, retfærdighed, frihed, demokrati, menneskerettigheder, ansvar og respekt for andre (se også “Inklusion og diversitet”-modulet).

At lære at respektere regler og forskrifter: at vurdere ting på en fornuftig måde ved brug af selvstændig kritisk tænkning (se også “Kritisk tænkning”-modulet) og ved at se dem fra flere vinkler, at udvikle evnen til, på en objektiv og rationel måde, at forstå de holdninger og værdier, der ligger til grund for folks valg i livet, og at kunne vurdere ting fornuftigt, mens man tager forbehold for regler og forskrifter.

At lære at leve sammen, som aktive medborgere, i et diversitetsamfund: at kunne foretage rationelle og ansvarlige valg med en entusiastisk attitude i forskellige sammenhæng, at kunne forpligte sig til at leve med andre i respekt og venlighed, og at blive velinformerede og ansvarlige globale borgere (se også “Konfliktforebyggelse og konfliktløsning”-modulet).

At lære at kombinere individuelle valg med ens ansvar på en hensigtsmæssig måde: at opnå bedre selvindsigt og forståelse for ens rolle, ansvar, rettigheder og forpligtelser i et samfund (se også “Selvkontrol”-modulet).

National Kontekst

Folkeskolens formål stk. 3. er:

Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Børne- og Undervisningsministeriets kampagne: "Demokrati under Udvikling" har udviklet undervisningsmateriale og aktiviteter, der støtter fælleskab, demokrati og medborgerskab. Særligt undervisningsmaterialet omkring demokratisk deltagelse er relevant i forbindelse med dette modul, da det bl.a. tager afsæt i elevernes rettigheder i forhold til deres undervisningsmiljø:

<http://www.duu.dk/grundskole-demokratisk-deltagelse>

Instruktioner

At uddanne elever i moralitet handler om at hjælpe dem med at finde en passende indstilling, at træffe velinformerede valg og at gøre dette konsekvent i praksis.

De ting der leder til sådan en attitude er:

-  At få eleven til at forstå behovet for at sætte, acceptere og respektere grænser og regler
-  At forklare grundene til at sådanne grænser findes (samfundsmæssige regler og værdier)
-  At lære eleven at sætte egne grænser og overholde dem (personlig moralitet)
-  At gøre eleven opmærksom på grundene til og målene med at handle i overensstemmelse med samfundsmæssige og personlige grænser samt på konsekvenserne af ikke at overskride dem
-  At lære eleven at handle efter sin egen overbevisning om, hvad der er korrekt, og efter samfundets regler og værdier.

Læreren skal selv have en god personlig moralitet, overholde samfundets regler og udvise konsekvent og eksemplarisk opførsel, da eleverne imiterer underviserens handlinger nærmere end de følger hans eller hendes ord.

Øvelserne nedenfor foreslås som måder, hvorpå eleverne kan arbejde med deres forståelse af “moralitet og værdier”.

De tre foreslåede øvelser er:

Dilemmaspillet – Et “moralsk” dilemma beskriver et svært valg i en bestemt situation, hvor der kan være uoverensstemmelser mellem forskellige regler, værdier og idéer om moralitet (personlige og/eller samfundsmæssige).

Hvad er retfærdighed? – I denne øvelse opnår eleverne en forståelse af: a) at nogle handlinger kan opfattes som retfærdige af en person og uretfærdige af en anden, b) at retfærdighed, love og regler hjælper os med at bestemme, hvad der er korrekt og retfærdigt og c) at der er forskel på afstraffelse og hævn.

Regler – Denne øvelse engagerer eleverne i en diskussion omkring vigtigheden af regler i forhold til samfundets moralitet.



Instruktioner

Introduktionen til temaet tager sit udgangspunkt i elevernes egen viden omkring emnet og er dialogbaseret. Nøgleord fra elevernes dialoger og diskussioner skrives ned på post-it-sedler og klæbes på en planche. Læreren vejleder eleverne under deres dialoger og tilføjer viden, når det er nødvendigt.

Læreren forklarer, at dagens emne er Moralitet. Hvis det er nødvendigt (afhængigt af elevernes alder) kan læreren på 2 minutter introducere temaet ved at henvise til hovedbudskabet og -formålene (ovenfor) og forklare dem til klassen ved at koble dem sammen med de foreslåede aktiviteter (nedenfor).

Læreren sætter dernæst en planche op (A3 eller større) eller bruger tavlen. Han eller hun skriver temaet for modulet, Moralitet, øverst. Læreren deler post-it-sedler ud og beder eleverne om, med deres sidemakker, at reflektere over spørgsmålet: Hvad betyder moralitet for jer? De har 2 minutter til at diskutere spørgsmålet. Eleverne skriver nøgleord ned under deres samtale. Derefter beder læreren dem vende sig imod det makkerpar, der sidder ved siden af dem (så de nu er fire), og diskutere deres definitioner samt skrive nye nøgleord ned, hvis de får nye ideer. Eleverne har et minut til dette. Læreren starter nu en 10-minutters klasses Diskussion baseret på deres samtaler og spørger: Hvad betyder moralitet for jer? Mens eleverne præsenterer deres opfattelse af temaet tilføjes nøgleord til planchen. Læreren modererer aktivt diskussionen, kommer med inputs, som løfter kvalitetsniveauet, og opfordrer eleverne til at reflektere yderligere. Læreren kan opfordre eleverne til at tænke over spørgsmål som:

og



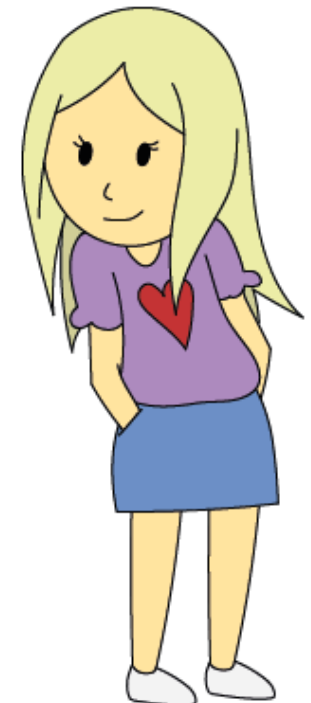
Hvad synes du er retfærdigt og uretfærdigt?
Kan du give nogle eksempler?



Hvad forstår du ved en regel?
Kan du give et eksempel?



Baseret på elevernes kommentarer kan læreren lave en opsummering og foreslå en definition af “moralitet”, der er inspireret af elevernes inputs og koncepter forklaret ovenfor.



Alt efter hvilken aktivitet, der vælges, forklarer læreren, hvad et “moralsk dilemma” er (Aktivitet 1), hvad “Retfærdighed” betyder (Aktivitet 2) eller hvad “Regel” betyder (Aktivitet 3).

Dilemmasplet: Her kan læreren opfordre eleverne til at forestille sig, at de står i en svær situation og skal beslutte, hvad de synes er korrekt/retfærdigt/høfligt at gøre. Objektivt “rigtige” svar findes nok ikke i denne situation, men de skal træffe et valg mellem forskellige moralske nødvendigheder og vælge det, de synes føles vigtigst.

Retfærdighed: Her kan læreren introducere eleverne til nogle slides med en fortælling og svare på nogle spørgsmål. De skal svare ærligt og reflektere over, hvad de føler og tænker er korrekt (retfærdigt/rigtigt) eller ukorrekt”.

Regel: Her kan læreren forklare, at en regel er et princip eller en fremgangsmåde, som styrer interaktioner mellem folk. I denne øvelse giver læreren eleverne et kort med en “situation” eller en “aktivitet”. Til denne situation/aktivitet skal de skrive 3 regler, 3 straffe samt hvem, der efter deres mening, bør sikre, at reglerne overholdes”.

Uddannelsesråd og -vejledning

De foreslåede læringsmetoder er:

-  Ansigt-til-ansigt øvelser (fortrinsvist i grupper)
-  Spil-orienterede øvelser
-  Rollespil

AKTIVITET 1

Dilemma-leg

4 klasse



45 min.



Kridt til at tegne
en streg på gulvet



Klasselokalet

Instruktioner

Læreren starter med at forklare reglerne og sætte rammen for øvelsen: “Jeg opfordrer jer til at forestille jer, at I står i en svær situation og skal beslutte, hvad I synes er korrekt/retfærdigt/høfligt at gøre. Objektivt “rigtige” svar findes nok ikke i denne situation, men I skal træffe et valg mellem forskellige moralske nødvendigheder og vælge det, I synes føles vigtigst”.

Derefter tegner læreren en streg på klasselokalets gulv. Den ene side symboliserer: “Jeg er enig”, den anden side: “Jeg er uenig”. Jo længere væk eleverne stiller sig fra stregen, jo mere enige eller uenige er de i udsagnet. De skal kunne forklare, hvorfor de er enige/uenige i udsagnet.

Læreren læser korte historier, som ender med et udsagn, højt - for eksempel:

A) Lisa er rigtig god til matematik. Hun er god til at lave lektier, men bliver meget stresset over vigtige prøver. Derfor er det i orden, at hun snyder en lille smule.

B) Du ser en dreng stjæle fra din skolekammerat, men i stedet for at beholde pengene selv donerer han dem til et lokalt børnehjem. Du ved, at børnehjemmet har haft svært ved at finde finansiering, og at pengene vil sørge for, at børnene kan få ordentlig mad, tøj og lægehjælp. Hvis du fortæller politiet om tyveriet, vil pengene blive taget fra børnehjemmet, derfor er det OK, at du ikke fortæller om det.

C) Du og 30 andre mennesker er strandet i en redningsbåd beregnet til 7. Ingen kan ro den tunge båd, og den kommer med garanti til at synke, således at alle i den vil drukne. Det går op for dig, at du kan redde nogle af folkene i redningsbåden, hvis du smider alle på nær de bedste roere overbord. Det er derfor moralsk acceptabelt at redde nogle mennesker ved at smide andre overbord, når alternativet er, at alle i båden, inklusiv dem, der ville blive smidt overbord, kommer til at drukne alligevel.

D) Du vil gerne købe en ny smartphone. Du har lige fundet din ynglings telefon i butikken, da personen bag dig i køen forklarer, at firmaet, der har lavet den, producerer produkter som den takket være små børn, der holdes som slaver og arbejder 18 timer om dagen. Hvad gør du?

- Du kan ikke ændre verden og køber telefonen alligevel.
- Du beslutter ikke at købe det, så du ikke bidrager til denne skændsel

E) Du og din ven er strandet på en øde ø. I er uheldigvis begge dødeligt syge. I har tilfældigvis noget medicin, som kan kurere jeres sygdom. Desværre er der kun nok medicin til at redde én person. Hvordan kan dig

og din ven bestemme, hvem af jer der skal have medicinen? Du tager medicinen, selvom du føler dig skyldig over, at din ven dør, da I ellers begge vil dø, hvis ingen af jer tager det.

Efter hvert spørgsmål er blevet stillet, skal eleverne placerer sig i forhold til strengen på gulvet, og læreren beder (nogle af) eleverne om at forklare, hvorfor de er enige/uenige.

For at stimulere debatten omkring elevernes værdier kan læreren stille spørgsmål som for eksempel:

Hvad synes du er retfærdigt og uretfærdigt?

Kan du give nogle eksempler?

Hvad forstår du ved en regel?

Kan du give et eksempel?

Forklar koncepter: grænser, regler, moralitet, retfærdighed og så videre.

Aktivitetens relevans i forhold til temaet

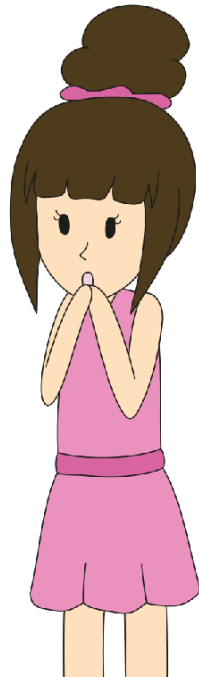
Denne øvelse kan bruges som en introduktion til temaet "Moralitet". Moralitet handler om at træffe valg og opføre sig sådan som, vi mener er korrekt, i overensstemmelse med vores overbevisninger og vores værtsamfunds regler og værdier. Moralske dilemmaer illustrerer, at dette ikke altid er let, og at objektivt "rigtige" svar ikke findes i alle situationer, men at man skal træffe et valg mellem forskellige moralske nødvendigheder.

Forventede resultater

Øvelsen træner eleverne i at reflektere over deres egne moralske værdier og i at lytte til deres klassekammerater. Den kan give dem en bedre forståelse af koncepter som: grænser, regler, moralitet, retfærdighed og så videre.

Kommentarer

Denne øvelse kan tilpasses forskellige aldersgrupper.



AKTIVITET 2

Hvad er retfærdighed?

5 klasse



50 min.



En PowerPoint-præsentation, en computer, en video-projektor, historien om Kong 33, evalueringsskemaer og blyanter (se andre ressourcer)



Klasselokalet

Instruktioner

I denne øvelse kan planchen, der blev lavet i begyndelsen af modulet, bruges som en referenceramme for eleverne, som de kan vende tilbage til, hvis de skal mindes om, hvordan temaet blev defineret.

Før læreren starter PowerPoint-præsentationen vælger han eller hun 3 elever, som skal spille de 3 animerede dyr, der dukker op i historien: giraffen Sofia, bjørnen Bibi og kaninen Yoyo (det står læreren frit for at ændre navnene). Efter hvert slide opfordrer læreren eleverne til at stille spørgsmål og komme med svar. Han eller hun holder samtidigt øje med tidsplanen.

I denne workshop er det lærerens rolle at styre diskussionen.

VISNING AF SLIDES OG WORKSHOP

For at sikre at alle deltager i denne øvelse, kan eleverne for eksempel få lov til, i par, at diskutere spørgsmålene med det makkerpar, der sidder ved siden af dem, inden man starter klassediskussionen.

Læreren starter med at vise eleverne nogle slides og opfordre dem til at svare på de spørgsmål, som stilles i dem. Det er vigtigt, at eleverne svarer ærligt og reflekterer over, hvad de føler og tænker er korrekt (retfærdigt/rigtigt) eller ukorrekt.

Slide 1. Introduktion.

Slide 2. De animerede karakterer introducerer dem selv for eleverne.

Slide 3.

Yoyo spørger eleverne: Er der nogensinde nogen, der har sagt til dig, at du er uretfærdig? Hvorfor?

Motivér eleverne til at komme med eksempler fra deres hverdag (for eksempel fra skolen, derhjemme, venskaber).

Bibi spørger eleverne: Hvad er en retfærdig person?

Eleverne forklarer deres forståelse af ordet retfærdighed. Hvis det er nødvendigt, kan læreren stille andre spørgsmål baseret på elevernes kommentarer eller prøve at guide dem i deres definition af ordet.

Slide 4.

Bibi spørger: Hvem bestemmer, hvad der er retfærdigt eller uretfærdigt? Diskutér spørgsmålet med eleverne. Svaret kan afhænge af den specifikke situation (i klasselokalet, derhjemme, i venskaber).

Yoyo spørger: Kunne noget, som du synes er retfærdigt, virke uretfærdigt for andre?

Opfordre eleverne til at komme med eksempler på situationer, hvor nogle handlinger kan virke retfærdige for en person og uretfærdige for en anden. Pointen med dette spørgsmål er at få eleverne til at indse, at situationer kan ses fra forskellige synsvinkler.

Slide 5.

Sofia spørger: Har nogle mennesker ret til at være uretfærdige? Som et ekstra spørgsmål kan læreren spørge eleverne: "Kan man nogle gange retfærdiggøre uretfærdig opførsel?"

Yoyo spørger: Kan hævn være retfærdig?

Slide 6.

Sæt jer venligst ned og lyt til historien om Kong 33.

Du kan finde historien i "andre ressourcer". Læreren og/eller eleverne kan læse historien højt for klassen.

Efter højt læsningen sikrer læreren sig, at eleverne har forstået historien. Hvis det er nødvendigt kan læreren læse historien en gang mere og bede eleverne om at opsummere den. Læreren kan så forklare dele af historien, som eleverne kan have misforstået/slet ikke har forstået.

Slide 7. Eleverne svarer på spørgsmålene, der handler om historien om Kong 33.

Bibi spørger: Hvis du havde været i solsortens sted, hvad ville du så have gjort?

Sofia spørger: Tog Kong 33 en beslutning, der var korrekt/retfærdig beslutning for alle?

Yoyo spørger: Hvis du havde været i guldfiskens sted, hvad ville du så have gjort?

Slide 8. Farvel.

Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Denne øvelse, og ikke mindst historien om Kong 33, viser, at vi nogle gange er uenige om, hvad der er retfærdigt og uretfærdigt (forkert, skidt), fordi vores individuelle overbevisninger, såvel som vores opfattelse af situationen, kan afvige fra hinanden. Det er meningen, at værdier, regler og vurderinger skal skabe konsensus i forhold til sådanne afvigelser, men retfærdighed er en drilsk disciplin, fordi der er mange forskelle mellem folk (kultur, moralitet, tilhørsforhold, alder, evner og så videre), og fordi striks ligebehandling kan medføre katastrofer. Faktisk kan ligebehandling kun bruges i sammenlignelige situationer.

Forventede resultater

Takket være denne workshop bliver det muligt for eleverne at forstå:

-  At nogle handlinger kan synes retfærdige for én person og uretfærdige for en anden
-  At retfærdighed, love og regler, såvel som vores moralitet og kritiske tænkning, hjælper os med at bestemme, hvad der er korrekt og rigtigt samt med at respektere både vores egen og andres integritet
-  At intet er perfekt, og at retfærdighed er en drilsk disciplin, da der er forskel på "rigtigt" og "bedst" samt på "forkert" og "værst"

AKTIVITET 3

Regler

6 klasse



50 min.



Blyanter, papir og et kort, der beskriver en situation eller en aktivitet, til hver gruppe af 5 elever.
(Se andre ressourcer)



Klasselokalet

Instruktioner

I denne øvelse kan planchen, der blev lavet i begyndelsen af modulet, bruges som en referenceramme for eleverne, som de kan vende tilbage til, hvis de skal mindes om, hvordan temaet blev defineret.

Læreren starter med at forklare reglerne og sætte rammen for øvelsen: "En regel er et princip eller en fremgangsmåde, som styrer interaktioner mellem folk. I vores øvelse giver jeg jer et kort med en "situation" eller en "aktivitet". Til denne situation/aktivitet skal I skrive 3 regler, 3 straffe samt hvem, der efter jeres mening, bør sikre, at reglerne overholdes".

Eleverne inddeles i grupper af 5, og hver gruppe modtager et kort, der beskriver en situation eller aktivitet og starter med "Regler der...".

WORKSHOP

TRIN 1 (maks. 10 minutter)

Eleverne arbejder i grupper og bliver enige om:

3 regler, som de synes bør gælde i den situation eller aktivitet, som står beskrevet på deres kort

3 straffe eller bøder, som bør gælde, hvis nogen bryder reglerne

Hvem der sikrer, at reglerne overholdes

TRIN 2 (maks. 10 minutter)

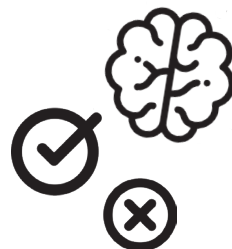
I grupperne diskuteres det, hvorfor netop disse regler og straffe er vigtige. Et medlem af gruppen nedskriver, de pointer, man bliver enige om i forhold til spørgsmålene:

Hvad er reglerne, og hvorfor er de vigtige?

Hvad er straffene, og hvorfor er de vigtige?

TRIN 3 (maks. 10 minutter)

Et medlem fra hver gruppe fremlægger deres resultater for klassen.



Aktivitetsens relevans i forhold til temaet

Denne øvelse starter en diskussion omkring vigtigheden af regler i forhold til at leve fredeligt sammen i et samfund.

Forventede resultater

Eleverne lærer at:

-  Tænke over behovet for regler
-  Forstå konsekvenser ved at bryde reglerne

Opsamling

Efter hver aktivitet og/eller ved afslutningen af modulet opfordres læreren til at samle op og evaluere med eleverne.

Reaktion

Læreren lader eleverne arbejde i par og bruge tænk-par-del-strategien, hvor eleverne starter med, i

2 minutter, individuelt at tænke over spørgsmål som:

-  Hvad er det vigtigste jeg har lært?
-  Jeg vil gerne lære mere om...
-  Det jeg undrede mig mest over var...

Herefter deler eleverne deres svar og tanker med deres makker i omkring 3 minutter. Der afsluttes med en 5-minutters fællesdiskussion styret af læreren, som kan omformulere de ovenstående spørgsmål. Læreren er tidsholder.

Repetition

Læreren kan starte med at gennemgå modulet ved at minde eleverne om vigtige ting, de har lært, ved at reformulere disse, ved at relatere elevernes forskellige oplevelser og diskussioner til hinanden og så videre. Dette kan lede til en klasses Diskussion omkring, hvad der er vigtigt at huske, lære og træne i forbindelse med moralitet.

Læreren kan stimulere diskussionen ved at stille følgende spørgsmål:

Hvorfor har vi brug for regler?

- ✎ Hvilken rolle spiller de?
- ✎ Hvilke konsekvenser har det at bryde reglerne?
- ✎ Gælder reglerne for alle?
- ✎ Hvorfor er det vigtigt at have straffe i de tilfælde, hvor regler brydes?
- ✎ Hvilke regler har vi på vores skole?

Imens finder læreren planchen med post-it-sedler, som eleverne lavede i begyndelsen af modulet, frem igen. Læreren skriver elevernes tanker om, hvad de har lært om moralitet, ned på planchen. Dernæst læser han eller hun højt fra planchen. Først omkring, hvordan eleverne definerede moralitet, og herefter, hvad de har lært i modulet. Klassen har nu deres egen planche, der definerer moralitet og forklarer deres tanker omkring moralitet.

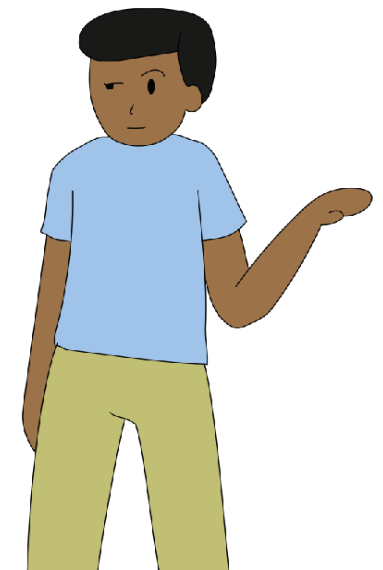
Den sammenlagte repetitionstid bør ikke overskride 10 minutter.

Konklusion

Ved at henvise til planchen såvel som modulets hovedbudskab og -formål kan læreren på maks. 5 minutter opsummere de vigtigste ting, eleverne har lært i modulet.

Læreren kan afslutte med at forklare at uden klare og veldefinerede regler, så ville mange ting slet ikke blive gjort. Regler gør det muligt at udføre aktiviteter og sikre at alle behandles retfærdigt under dem. Der kan være forskellige regler for forskellige personer i en aktivitet, men der skal også være regler, som gælder for alle, der deltager. Man kan finde på en lang række begrundelser for at bryde reglerne, og derfor er der nødt til at være en straf for at bryde dem.

Læreren kan så også adressere aspekter af moralitet, som eleverne ikke har nævnt. Han eller hun kan skrive disse aspekter ned og fokusere på dem engang i fremtiden.



Evaluering

Efter hver aktivitet og/eller ved afslutningen af modulet opfordres læreren til at samle op og evaluere med eleverne.

Send smileyerne rundt i klassen. Hver elev kan vælge én og forklare, hvorfor de har valgt denne til evaluering af modulet. Eleven skal kun vælge én, hvis han/hun har lyst.

Print smileyerne i forskelligt humør:



YES



I am not sure

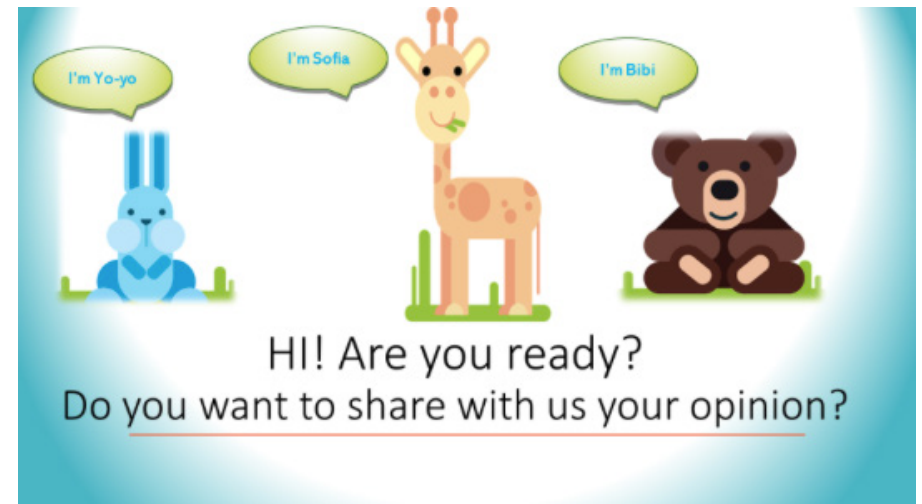


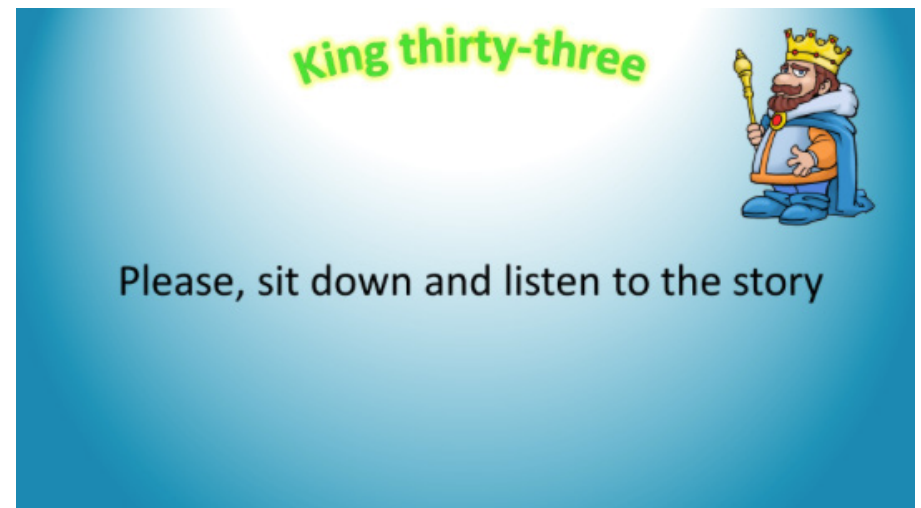
Not at all



ANDRE RESSOURCER

AKTIVITET 2 - SLIDES





AKTIVITET 2 – HISTORIEN OM KONG

(oversat fra italiensk til engelsk af La favola del re Trentatré di Claudio Imprudente, oversat fra engelsk til dansk af Emilie Snedevig Hoffmann)



Der var engang en konge, der hed 33.

En dag tænkte 33 ved sig selv, at en konge bør være retfærdig overfor alle.

Han tilkaldte hofnaren Sberleffo. “Jeg vil være en retfærdig konge”, sagde 33 til sin hofnar, “Så jeg vil være anderledes end alle de andre konger og være en god konge”.

“God idé, Deres Majestæt”, svarede Sberleffo med et hånligt smil. Tilfreds med rosen sendte kongen ham bort.

“I mit kongerige”, tænkte kongen, “Skal alle være lige og behandles på samme måde”.

I dette øjeblik besluttede 33 at indføre lighed i sit kongelige palads.

Han tog kanariefuglen fra dens sølvbur og lod den flyve ud af vinduet. Kanariefuglen takkede ham og fløj med glæde væk.

Tilfreds med sin beslutning tog 33 guld fisken fra dens krystalbowle og gjorde det samme, han havde gjort med kanariefuglen. Den stakkels fisks modsigelser faldt for døve ører og den faldt til sin død.

Kongen tænkte forbløffet ved sig selv: “Det var værre for ham, måske kunne han ikke lide lighed”.

Han hidkaldte sin hofnar for at diskutere spørgsmålet. Sberleffo lyttede med ærefrygt til historien og foreslog, at han skulle ændre sin taktik.

Derfor tog 33 nu ørreden fra springvandet i sin have og smed den ud i

floden. Ørreden svømmede glad væk.

Derpå tog han solsorten fra dens guldbur og smed den i floden. Denne gang var det solsorten, der døde.

“Dumme solsort”, tænkte 33, “Den kunne heller ikke lide lighed”. Igen hidkaldte han Sberleffo for at bede ham om råd.

“Nåh!” råbte kongen vredt, “Hvordan skal jeg så behandle alle ens?”

“Deres Majestæt”, sagde Sberleffo, “For at behandle alle ens er man først nødt til at indse, at alle er forskellige. Det er ikke lighed eller retfærdighed at give det samme til alle, men at give alle det, de har brug for”.

HERE COMES THE ARISTOTELE WITH HIS CLAIM:



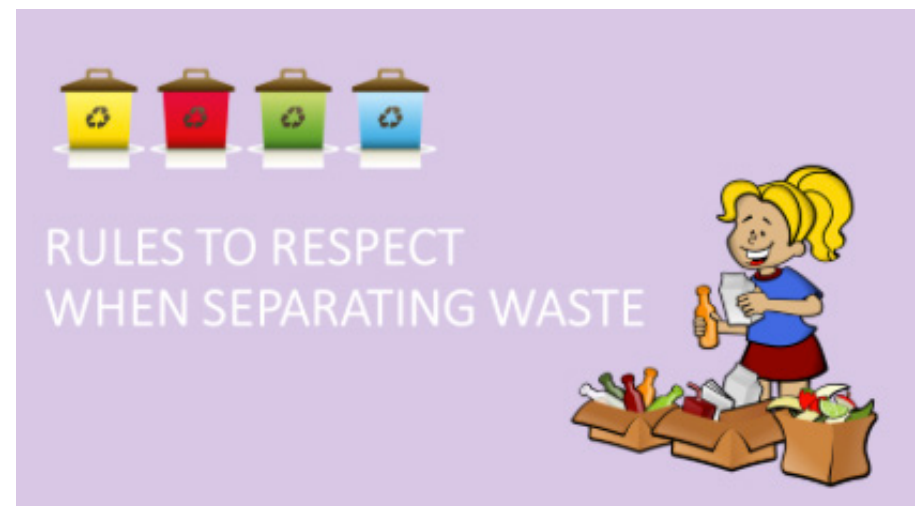
IN THE SAME WAY AS PEOPLE, WHEN THEY REACH THEIR FULL DEVELOPMENT, THE BEST OF ALL CREATURES, WITHOUT LAW AND JUSTICE IS WORST OF ALL...

HERE COMES THE CONFUCIUS WITH HIS CLAIM:

KINDNESS RETORT WITH
KINDNESS, BUT EVIL
RETORT WITH JUSTICE.



AKTIVITET 3 - KORT



RULES TO RESPECT WHILE PLAYING IN PLAYGROUND OR PARKS



RULES TO RESPECT WHEN WALKING DOWN THE STREET



RULES TO RESPECT DURING A TRIP



RULES TO RESPECT WHILE YOU ARE AT THE LIBRARY



DOKUMENTER



Eurydice Brief Citizenship Education at School in Europe 2017 - Forfattere EACEA: Isabelle De Coster Emmanuel Sigalas med bidrag fra Sogol Noorani og Elin McCallum (ekstern expert)

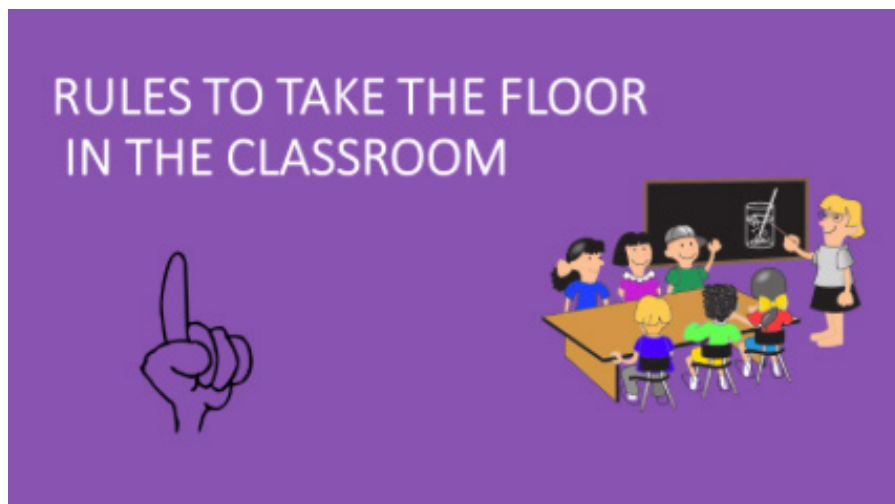
Layout and grafik: Patrice Brel - EC-04-18-086-EN-C (papir) EC-04-18-086-EN-N (PDF) ISBN 978-92-9492-708-8 (papir) ISBN 978-92-9492-709-5 (PDF) doi:10.2797/818387 (papir) doi:10.2797/778483 (PDF) © Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2018

Manuale per insegnare nella diversità Guida pratica, con strumenti, metodi e migliori esperienze, per insegnare A cura di: Zora Popova, Roberta Medda-Windischer, Marta Jiménez-Rosano, Cor van der Meer, Viktoria-Matovskaya, Marlous Visser, Heshani Jayaratne ISBN: 978-88-98857-45-6 2018

Du kan finde gode (engelske) eksempler på moralske dilemmaer til skoleelever på: <https://prezi.com/tklf4b5rkukp/moral-dilemmas-in-school-age-children/>

Mere information og flere (franske) eksempler på, hvordan disse øvelser kan bruges kan findes på: <http://www.entre-vues.net/wp-content/uploads/2018/05/110-le-on-pour-le-secondair-1.pdf>

Du kan finde en lærermanual til det originale spil på: http://www.ethics-education.eu/tools/Justice_9_11_TeacherManual_WhatIsJustice_EN.pdf



SELV - KONTROL

Undervisningsmateriale

Selvkontrol gør det muligt for os at styre vores impulser og arbejde frem imod vores personlige mål, samtidigt med at vi respekterer andre. At lære selvkontrol starter i barndommen, hvor man udvikler følelsesmæssige og sociale færdigheder: at forstå og styre sine følelser, at modstå fristelser, at tolerere frustration, vedholdenhed. Øvelse og erfaring gør det muligt at udvikle selvkontrol. Når man står i svære situationer, er det vigtigt at lære, hvordan man kommer lidt på afstand og styrer ens aggression. Selvkontrol læres og trænes bedst i et omsorgsfuldt miljø og kræver støtte fra lærere og forældre. Generelt opnås de bedste resultater ved at have fokus på samarbejde fremfor en konkurrencepræget eller individualistisk attitude.



INDHOLD

Modul 2

SELVKONTROL	
Hovedbudskab	24
INTRODUKTION	25
Hovedformål	26
INSTRUKTIONER	26
Uddannelsesråd og -vejledning	27
AKTIVETER	
Aktivitet 1	
Mit niveau af selvkontrol	28
Aktivitet 2	
Stroop-testen	30
Aktivitet 3	
Visning af en sjov video	31
OPSAMLING	33
Reaktion	33
Repetition	33
KONKLUSION	34
EVALUERING	34
ANDRE RESSOURCER	34

Introduktion

Selvkontrol er vores evne til at styre vores tanker og lyster. Det kan komme til udtryk på flere forskellige måder, f.eks. som ens evne til at koncentrere sig, selvdisciplin eller viljestyrke.

Der findes tre kategorier af selvkontrol:

Hæmningskontrol ("Jeg lader være"), som henviser til ikke at gøre noget, man har lyst til at gøre.

Ydelseskontrol ("Jeg vil"), som henviser til at gøre noget, man faktisk ikke har lyst til at gøre.

Vedholdenhedskontrol, som henviser til evnen til at arbejde frem mod langsigtede mål eller drømme, f.eks. en uddannelse.

Mennesker har sandsynligvis udviklet selvkontrol til at modarbejde primitive instinkter i takt med, at samfundene udviklede sig. Selvkontrol er således en kompetence, man kan træne. Forskning viser, at selvkontrol og intelligens er centrale kompetencer for, hvordan folk klarer sig i forhold til arbejdssituationer, familieliv, livsstilssygdomme, sport, kriminalitetsrater og så videre. Disse faktorer hænger ofte sammen med idéen om at leve "det gode liv".

Nogle studier viser også, at børn klarer sig bedre i livet, hvis de har lært selvkontrol, inden de bliver 6 år. Det er derfor vigtigt, at voksne hjælper børn med at træne deres selvkontrol. Det kræver nemlig selvkontrol at gå i skole, følge med i timerne, samarbejde med vennerne, lave lektier, følge reglerne og senere i livet at tage en uddannelse, gå på arbejde og håndtere mange andre udfordringer. Da folkeskolen i dag har mere medbestemmel-

se, flere muligheder og mere teknologi, stilles der større krav til det enkelte barns selvkontrol. Intelligens er altid en god forudsætning for succes, men psykologen Rune Kappel har bemærket, at kravene til skolebørn i stigende grad handler om selvkontrol. Hvor tidligere generationers skolebørn primært brugte deres intelligens, når de skulle løse deres opgaver, kræver nutidens didaktiske tilgange, som fokuserer på differentieret læring, kreativitet, nysgerrighed, aktiv deltagelse, kritisk tænkning og læring gennem leg, en høj grad af selvkontrol.

Nutidens mennesker står hver dag overfor en masse valg, hvilket kan være udmattende. Det lægger nemlig et stort pres på vores selvkontrol. Vores "selvkontrollager", som vi måske ikke er bevidste om, tømmes gradvist, men det kan genopfyldes. Søvn, pauser, afslapning, et godt grin, måltider og fritid er oplagte genopfyldningsmetoder. Meditation, gåture og praktiske gøremål, som man godt kan lide, er andre måder, man kan oplade sit batteri på.

At lære og træne børn og unge i selvkontrol er et vigtigt våben i forebyggelsen af voldelig radikaliseringsforebyggelsen. Børn, der har meget selvkontrol, har nemlig mulighed for at regulere sig selv uden ekstern kontrol. Selvkontrol kan dog ikke stå alene i radikaliseringsforebyggelsen. Det bør kombineres med opbyggelsen af et moralsk kompas og en forståelse af, hvad der "rigtigt", og hvad der er "forkert", sociale relationer, åbenhed omkring diversitet og andre synspunkter samt evnen til at reflektere og være kritisk overfor information på online medier. Hvis børn og unge trænes i sådanne værdier og evner, bør de være bedre rustet til at modstå radikaliserede miljøer.

Hovedformål

Det indhold, materiale og brætspil, som foreslås i dette undervisningsmateriale (herunder også i dette træningsmodul om “selvkontrol”), er tænkt som et sæt instruktioner og metoder, der kan guide lærere og undervisere i, på en sammenhængende måde, at undervise radikaliseringsforebyggende.

Undervisningsmaterialets 5 temaer (moralitet, selvkontrol, inklusion og diversitet, kritisk tænkning, konfliktforebyggelse og konfliktløsning) er vigtige elementer i et inkluderende samfund. De bør derfor internaliseres på et tidligt stadie af den enkeltes udvikling. Stronger Together foreslår en metode til at undervise i dem på en sammenhængende og tilpasset måde (se Håndbogen for yderligere information).

Mere specifikt introducerer dette modul eleverne til selvkontrol som en kompetence, de allerede har og kan træne. Modulet fokuserer på at skabe en dialog om selvkontrol, som:

- ☞ Får eleverne til at reflektere over deres egen selvkontrol og får dem til at relatere (manglen på) selvkontrol til specifikke handlinger
- ☞ Giver viden og træning, der inspirerer eleverne i deres egen uddannelsesmæssige og personlige udvikling

- ☞ Inkluderer øvelser, der handler om, hvordan eleverne kan træne deres selvkontrol
- ☞ Giver eleverne viden om, hvordan ens “selvkontrolsdepot” har brug for at blive genopfyldt, og giver forskellige forslag til, hvordan dette kan gøres

Instruktioner

Igennem modulet vil eleverne blive introduceret til selvkontrol gennem dialoger, diskussioner og refleksioner omkring temaet. Modulet vil give eleverne viden om, hvad selvkontrol er, hvordan det påvirker folks opførsel, i hvor høj grad eleverne har selvkontrol, hvorfor det er vigtigt at træne ens selvkontrol og hvordan de kan træne det.

Modulet er opbygget omkring den følgende struktur:

- ☞ Introduktion
- ☞ Øvelser
- ☞ Opsamling og evaluering

Modulet starter med en kort introduktion til temaet, selvkontrol, hvor eleverne gennem en dialog laver en planche om deres forståelse og definition af selvkontrol. Læreren skal bruge et A3-ark og post-it-sedler til introduktionen.

Herefter kan læreren vælge, hvilke øvelser, han eller hun vil prøve med klassen. Øvelserne varierer i forhold til deres kompleksitet, målgruppe (4., 5. eller 6. klasse) og deres underemner. Til sidst vil klassen afslutte modulet med at fokusere på, hvad øvelserne har lært dem om selvkontrol.

Introduktionen til temaet tager sit udgangspunkt i elevernes egen viden omkring emnet og er dialogbaseret. Nøgleord fra elevernes dialoger og diskussioner skrives ned på post-it-sedler og klæbes på en planche. Læreren vejleder eleverne under deres dialoger og tilføjer viden, når det er nødvendigt.

Læreren forklarer, at dagens emne er Selvkontrol. Hvis det er nødvendigt (afhængigt af elevernes alder) kan læreren på 2 minutter introducere temaet ved at henvise til hovedbudskabet og -formålene (ovenfor) og forklare dem til klassen ved at koble dem sammen med de foreslåede aktiviteter (nedenfor).

Læreren sætter dernæst en planche op (A3 eller større) eller bruger tavlen. Han eller hun skriver temaet for modulet, Selvkontrol, øverst. Læreren deler post-it-sedler ud og beder eleverne om at reflektere over spørgsmålet: Hvad betyder selvkontrol for dig? med deres sidemakker. De har 2 minutter til at diskutere spørgsmålet. Eleverne skriver nøgleord ned under deres samtale. Derefter beder læreren dem vende sig imod det makkerpar, der sidder ved siden af dem (så de nu er fire), og diskutere deres definitioner samt skrive nye nøgleord ned, hvis de får nye ideer. Eleverne har et minut til dette. Læreren starter nu en 10-minutters klassediskussion baseret på deres samtaler og spørger: Hvad betyder selvkontrol for jer? Mens eleverne præsenterer deres opfattelse af temaet tilføjes nøgleord til planchen. Læreren modererer aktivt diskussionen, kommer med inputs, som løfter diskussionen og opfordrer eleverne til at reflektere yderligere.

Lærers inputs og refleksioner kan være baseret på introduktionen eller temaets kontekst. Det vil sige, at læreren kan henvise til definitionen af selvkontrol som vores evne til at styre vores tanker og lyster, eller til de tre kategorier af selvkontrol:

- ☞ Hæmningskontrol (“Jeg lader være”), som henviser til ikke at gøre noget, man har lyst til at gøre.
- ☞ Ydelseskontrol (“Jeg vil”), som henviser til at gøre noget, man faktisk ikke har lyst til at gøre.
- ☞ Vedholdenhedskontrol, som henviser til evnen til at arbejde frem mod langsigtede mål eller drømme, f.eks. en uddannelse.

Uddannelsesråd og -vejledning

Modulet tager udgangspunkt i dialogbaseret undervisning, som opfordrer eleverne til at undersøge selvkontrol med nysgerrighed og åbenhed. Det er meningen, at dialogerne skal skabe engagement og refleksioner for både den enkelte elev og klassen som gruppe, da de baseres på elevernes egne tanker om og erfaringer med selvkontrol. Læreren modererer disse dialoger, og det er hans eller hendes opgave at lede eleverne gennem dialogerne, at lytte opmærksomt til deres refleksioner, at opfordre dem til at deltage samt at have overblik over, hvad næste skridt er. Modulet består af en introduktion, øvelser, en opsamling og en evaluering, og har en detaljeret beskrivelse, der indeholder spørgsmål og øvelser, der kan skabe diskussion. Disse kan hjælpe læreren med at moderere dialogerne og øvelserne.

National kontekst

Selvkontrol er en kompetence, der er vigtigt at besidde for at kunne indgå i sociale og faglige fællesskaber på skolen, om end det er at holde koncentrationen, når man skal løse opgave, at forblive stille, når der er stille time, at kontrollere sine følelser i frikvartererne eller til idræt, samt at undgå at lade sig distrahere af sin mobiltelefon mm.

SSP i Vejle kommune har udviklet den tværfaglige uddannelse: ”Hvem Styrer Orkestret” rettet mod medarbejdere kommunen, der arbejder med børn og unge. Uddannelsen introducerer bl.a. deltagerne til emnet selvkontrol. Med afsæt i uddannelsen har leder af SSP team Vejle skrevet en bog, der dedikerer ét kapitel til vigtigheden af selvkontrol. Dele fra dette kapitel er blevet brugt til at sætte den overordnede ramme for modulet.

AKTIVITET 1

Mit niveau af selvkontrol

4 klasse



35 min.



A4-papir og blyanter til alle eleverne i klassen



Klasselokalet

Instruktioner

Læreren give alle eleverne et blank A4-papir. Han eller hun beder eleverne tegne en streg og skrive:

“Har lidt selvkontrol” ved stregens ene ende og “Har meget selvkontrol” ved den anden ende af stregen således:

Har lidt selvkontrol

Har meget selvkontrol

Læreren beder eleverne om individuelt at reflektere over det følgende spørgsmål: Hvem i din familie har mest selvkontrol, hvem har mindst selvkontrol og hvorfor?

Eleven indikerer med mærker og navne, hvor hans eller hendes familie-medlemmer samt eleven selv, hører til på stregen.

Læreren beder eleverne rejse sig og stille sig op på række. Den ene ende af rækken repræsenterer et lavt niveau af selvkontrol og den anden et højt niveau af selvkontrol. Eleverne skal placere sig et sted i rækken baseret på dagens selvkontrolniveau. Eleverne skal kunne begrunde deres placering. Læreren skal sørge for, at eleverne stille og roligt finder et ståsted, og sikre at eleverne med mindre selvkontrol ikke føler sig udsatte. Dette kan gøres ved at rose de elever, som indrømmer, at de har et lavt selvkontrolniveau, og ved at fortælle eleverne, at selvkontrol er noget, som kan trænes, og at deres opstilling derfor kan se anderledes ud om et par år.

Når eleverne har stillet sig op efter deres selvkontrolniveau, siger læreren, at det er et øjebliksbillede af elevernes selvkontrol i dag, men at ens selvkontrolniveau kan skifte afhængigt af situationen. Hvordan vil rækken af elever se ud, hvis det drejer sig om ens selvkontrol, når man venter i en kø?

Eleverne finder et nyt ståsted. Hvem har mest selvkontrol, når det gælder om ikke at tale før læreren spørger én?

Eleverne finder igen et nyt ståsted. Og hvem har mest selvkontrol, når de har opstillet et mål for dem selv (for eksempel at spare penge sammen til at købe noget)? Eleverne finder igen et nyt ståsted. Læreren kan tilføje spørgsmål om andre situationer.

Eleverne bliver bedt om at sætte sig igen, og læreren runder af med at diskutere, hvor mange der skiftede pladser, og hvorfor de gjorde det, samt hvor mange der blev stående og hvorfor.

Læreren spørger eleverne, hvad konsekvenserne af at have lidt selvkontrol er? Hvordan reagerer de i en situation, når de har et lavt selvkontrolsniveau? Hvad er problemet med denne slags opførsel? Hvorfor er det vigtigt at træne sin selvkontrol? Hvad er fordelene ved at udvikle selvkontrol?

Læreren kan skrive elevernes svar op på tavlen/white boardet (delt ind i problemer/reaktioner/løsninger relateret til selvkontrol og andre vigtige elementer af selvkontrol)

Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Øvelsen er relevant til selvkontrolstemaet, da den opfordrer eleverne til at reflektere over deres selvkontrolsniveau i forskellige situationer. Det er meningen, at øvelsen skal give eleverne en bedre forståelse af konceptet selvkontrol, og at den skal få dem til at reflektere over deres egen selvkontrol, samt hvordan/hvornår de oplever den i deres daglige (skole)liv. Eleverne lærer, at selvkontrol kan trænes, og det anbefales, at læreren også prøver en aktivitet, der viser hvordan, af.

Forventede resultater

Denne øvelse træner eleverne i det første af modulets formål:

At få eleverne til at reflektere over deres egen selvkontrol og få dem til at relatere (manglen på)

- ☐ selvkontrol til specifikke handlinger.

Det forventes, at eleverne opnår en bedre forståelse af, hvad selvkontrol

er, og at de bliver opmærksomme på deres selvkontrolsniveau, og hvordan dette kan variere fra situation til situation. Efter øvelsen vil eleverne også forstå, at selvkontrol ikke er en statisk kompetence, men én, som kan trænes og udvikles igennem hele livet. Eleverne har diskuteret, hvorfor selvkontrol er vigtigt ved at diskutere konsekvenserne af at have et lavt selvkontrolsniveau (det vil sige voldelig opførsel, at snyde, at være ufokuseret, at være uvenlig, dårlig dømmekraft og så videre)

Kommentarer

Det er relevant at kombinere denne refleksionsøvelse med en, hvor eleverne aktivt træner deres selvkontrol (se herunder).



AKTIVITET 2

Stroop-testen

5 klasse



30 min.



En computer og en projektor/et smart-board, der kan vise PowerPoint slides.



Klasselokalet

Instruktioner

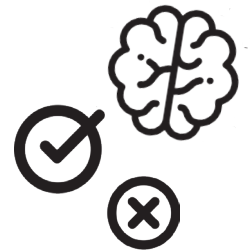
Stroop-testen er en øvelse, hvor navne på farver vises i forskellige farver på et PowerPoint slide. Således:

Blå	Rød	Grøn	Sort
Grøn	Rød	Blå	Sort
Sort	Blå	Grøn	Rød
Grøn	Grøn	Sort	Blå

Instruktioner

I den øverste række stemmer navnet på farven (blå, rød, grøn og sort) overens med den farve ordet har. I den næste række gør det ikke, og det er her, at det bliver svært. Læreren peger på et ord, og eleverne siger ordets farve højt i kor. I begyndelsen er der overensstemmelse mellem navnet på farven og den farve ordet har, men det ændrer sig, og navnene på forskellige farver vil stå skrevet med en anden farve. Eleverne skal styre deres instinktive ønske om at læse ordet højt i stedet for at sige, hvilken farve ordet har. Dette er sværere end man skulle tro. Læreren skifter hurtigere og hurtigere mellem ordene.

Efter denne øvelse diskuterer eleverne om det var svært, sjovt eller udfordrende og hvorfor. Eleverne og læreren diskuterer implikationerne af at styre sine impulser (fordele og ulemper), og i hvilke sammenhæng det kan være nyttigt.



Aktivitetsens relevans i forhold til temaet

Denne aktivitet handler om at træne elevernes evne til at styre deres impulser. Den kan forbindes til den kategori af selvkontrol, der kaldes hæmningskontrol ("Jeg lader være"), som henviser til ikke at gøre noget, man har lyst til at gøre.

Fordelen ved denne øvelse er, at det er en simpel og sjov måde at sætte fokus på og træne elevernes impulser.

Forventede resultater

Det forventes, at Stroop-testen:

- ✎ Får eleverne til at reflektere over deres egen selvkontrol og får dem til at relatere (manglen på) selvkontrol til specifikke handlinger.
- ✎ Giver viden og træning, der inspirerer eleverne i deres egen uddannelsesmæssige og personlige udvikling.
- ✎ Inkluderer praktisk øvelse i, hvordan eleverne kan træne deres selvkontrol.

Det er meningen, at Stroop-testen skal give eleverne praktisk erfaring med, hvad selvkontrol kan være, og hvordan de kan træne det. Nærmere bestemt skal denne øvelse gøre det klart for eleverne, hvor svært det kan være at styre ens impulser, og lede til en diskussion om, hvorfor det kan være nyttigt at styre sine impulser i nogle situationer, og hvornår de gør det i deres hverdag.

Kommentarer

Læreren vil igennem en dialog diskutere implikationerne ved at styre sine impulser og i hvilke situationer det kan være nyttigt.



AKTIVITET 3

Visning af en sjov video

6 klasse



45 min.



Et smartboard, en computer/bærbar og en opgave (læreren vælger, hvad opgaven skal handle om – det kan være regnestykker, krydsord og så videre)



Klasselokalet

Instruktioner

Læreren introducerer eleverne for en selvkontrolstest, og han eller hun deler klassen ind i 4 grupper af 5-7 elever (1/4 af klassen). Når der er lavet grupper, introducerer læreren eleverne til øvelsen. Grupperne vil skiftevis se op på eller vende ryggen til skærmen. De elever, der er vendt mod skærmen, må slappe af og se video, mens dem, der vender ryggen til skærmen, skal løse en opgave uden at vende sig om imod skærmen, før læreren giver dem lov. Læreren deler opgaverne ud til alle eleverne.

Instruktioner

Derefter vælger læreren den første gruppe, som skal se videoen (evt. et Mr. Bean afsnit: <https://www.youtube.com/watch?v=DF-lBkievNw>), og han eller hun sætter filmen i gang. Eleverne, som sidder med ryggen til skærmen, får at vide, at de ikke må vende sig på noget tidspunkt, mens de løser de opgaver, læreren har givet dem. Læreren stopper løbende videoen og beder en ny gruppe om at vende sig imod skærmen mens de, der før kiggede, vender ryggen til. Læreren sørger for, at alle grupper får set noget af videoen. Når de elever, der kan se skærmen, begynder at grine, bliver øvelsen sværere. Når videoen er færdig, diskuterer eleverne og læreren, om det var svært for eleverne ikke at vende sig om, hvorfor det var svært og hvor meget de nåede af opgaven.

Øvelsen kan starte en diskussion om nogle af de udfordringer, der findes i nutidens samfund, hvor der er mange ting, som kan distrahere én fra det, man var i gang med, eller fra det, man gerne ville gøre. Hvis man kan samle sin opmærksomhed og ikke bliver let distraheret, kan man arbejde mere effektivt med for eksempel lektier.

Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Denne øvelse handler om at træne elevernes evne til at styre og tilpasse deres lyster samt til at løse en opgave, imens de koncentrerer sig om ikke at se på videoen. Øvelsen opfordrer eleverne til at diskutere, i hvilke situationer denne slags selvkontrol er nyttig. Dette kan forbindes med kategorien

Hæmningskontrol ("Jeg lader være"), som henviser til ikke at gøre noget, man har lyst til at gøre.

Denne øvelse træner således elevernes evne til at koncentrere sig og modstå fristelser, når de skal løse en opgave.

Forventede resultater

Øvelsen lever op til formålene med modulet, da den:

- ☞ Får eleverne til at reflektere over deres egen selvkontrol og får dem til at relatere (manglen på) selvkontrol til specifikke handlinger.
- ☞ Giver viden og træning, der inspirerer eleverne i deres egen uddannelsesmæssige og personlige udvikling.
- ☞ Inkluderer praktisk øvelse i, hvordan eleverne kan træne deres selvkontrol.

Eleverne får praktisk erfaring med, hvad selvkontrol er, og hvordan de kan træne det.

Kommentarer

Det er vigtigt, at læreren gør det tydeligt for klassen, at det blot er en træningsøvelse, og sikrer sig, at alle forstår reglerne. Læreren skal sørge for, at alle grupper ser videoen, når det er deres tur. Læreren skal sikre sig, at der er tid til at diskutere elevernes opfattelse af øvelsen til sidst (se beskrivelsen).

Opsamling

Efter hver aktivitet og/eller ved afslutningen af modulet opfordres læreren til at samle op og evaluere med eleverne.

Reaktion

Læreren lader eleverne arbejde i par og bruge tænk-par-del-strategien, hvor eleverne starter med, i 2 minutter, individuelt at tænke over spørgsmål som:

- ☞ Hvad er det vigtigste jeg har lært?
- ☞ Jeg vil gerne lære mere om...
- ☞ Det jeg undrede mig mest over var...

Herefter deler eleverne deres svar og tanker med deres makker i omkring 3 minutter. Der afsluttes med en 5-minutters fællesdiskussion styret af læreren, som kan omformulere de ovenstående spørgsmål. Læreren er tidsholder.

Repetition

Læreren kan starte med at gennemgå modulet ved at minde eleverne om vigtige ting, de har lært, ved at reformulere disse, ved at relatere elevernes forskellige oplevelser og diskussioner til hinanden og så videre. Dette kan lede til en klassesdiskussion omkring, hvad der er vigtigt at huske, lære og træne i forbindelse med selvkontrol. Læreren kan bidrage til debatten med de følgende spørgsmål:

- ☞ Hvad er god klasseopførsel?

- ☞ Hvad skal du kunne kontrollere, når du har time, og hvorfor skal du være god til dette?
- ☞ Hvad var du nødt til at kontrollere i øvelserne (impulser, lyster, udholdenhed og så videre)?
- ☞ På hvilke måder er øvelserne gode til at træne selvkontrol?
- ☞ Hvordan kan du træne din selvkontrol i din hverdag, og hvorfor er det vigtigt at gøre det?
- ☞ Hvilke styrker og svagheder ser du i din egen selvkontrol?
- ☞ Hvordan kan du bruge/bruger du din selvkontrol i din hverdag?

Imens finder læreren planchen med post-it-sedler, som eleverne lavede i begyndelsen af modulet, frem igen. Læreren skriver elevernes tanker om, hvad de har lært om selvkontrol, ned på planchen. Dernæst læser han eller hun højt fra planchen. Først omkring, hvordan eleverne definerede selvkontrol, og herefter, hvad de har lært i modulet. Klassen har nu deres egen planche, der definerer selvkontrol og forklarer deres tanker omkring selvkontrol.

Den sammenlagte repetitionstid bør ikke overskride 10 minutter.



Konklusion

Ved at henvise til planchen såvel som modulets hovedbudskab og -formål kan læreren på maks. 5 minutter opsummere de vigtigste ting, eleverne har lært i modulet. Læreren kan så også adressere aspekter af selvkontrol, som eleverne ikke har nævnt. Han eller hun kan skrive disse aspekter ned og fokusere på dem engang i fremtiden.

Evaluering

Efter hver aktivitet og/eller ved afslutningen af modulet opfordres læreren til at samle op og evaluere med eleverne.

Send smileyerne rundt i klassen. Hver elev kan vælge én og forklare, hvorfor de har valgt denne i forhold til evalueringen af modulet, hvis han eller hun har lyst.

Print smileyerne i forskelligt humør:



YES



I am not sure



Not at all

ANDRE RESSOURCER

DOKUMENTER

Baumeister, R.F. & Tierney, John. 2011.

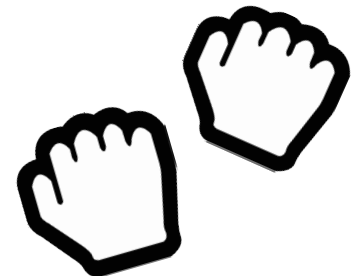
Will power- Rediscovering the Greatest Human Strength.
The Penguin Press, New York.

Hernstein, R. J.& Murray, C. 2010.

The Bell-Curve: Intelligence and Class Structure in American Life. Free Press

Mc Gonigal, Kelly. 2011.

The Willpower Instinct: How Self-Control Works, Why It Matters, and What You Can Do to Get More of It. Avery.



INKLUSION OG DIVERSITET

Undervisningsmateriale

Vores samfund er flerkulturelle og åbne overfor diversitet – dette er en del af vores fælles værdier. Etnisk og religiøs udrensning har, gennem vores historie, skabt megen elendighed. Men at leve sammen på trods af forskelle er en mulighed nærmere end en trussel. At lære at leve sammen kræver, at man har en positiv attitude, og at man udvikler specifikke evner: åbenhed, dialog, respekt, solidaritet og ansvarlighed. Når man ser bort fra vores forskelle, som faktisk er berigende, er vi alle blot mennesker, der deler samme udgangspunkt: behovet for anerkendelse, kærlighed, respekt og venskab forener os.



INDHOLD

Modul 3

INKLUSION & DIVERSITET	
Hovedbudskab	35
INTRODUKTION	36
Hovedformål	36
INSTRUKTIONER	37
Uddannelsesråd og -vejledning	37
AKTIVITETER	
Aktivitet 1	
Det er dét, jeg gerne vil kaldes	38
Aktivitet 2	
Identitetsmolekylet	39
Aktivitet 3	
Citronlandet	41
OPSAMLING	43
Reaktion	43
Repetition	43
KONKLUSION	43
EVALUERING	44
ANDRE RESSOURCER	44

Introduktion

Målet med at fremme emnet inklusion og diversitet er at forbedre sammenhængskraften i vores demokratiske samfund. Til stadighed møder vi negative fænomener som fordomme og diskrimination for eksempel i skolen. Lærere bør adressere dette emne og gøre det muligt for eleverne at diskutere det. Lærere kan adressere emnet på to måder. På den ene side kan læreren tale om individet og dets fordomme og for eksempel arbejde med identitetsudfordringer. På den anden side kan læreren tale om, hvorfor de magtstrukturer, der ligger til grund for vores samfund og dermed også vores fordomme, er vigtige. Det er således værd at lægge mærke til diskriminationsmekanismer, for eksempel, hvordan minoriteter behandles.

Der er altså en dobbeltstrategi, som både fremmer diversitet og, på samme tid, håndterer ting, der er til hinder for et sammenhængende samfund.

Hovedformål

Det indhold, materiale og brætspil, som foreslås i dette undervisningsmateriale (herunder også i dette modul om “inklusion og diversitet”), er tænkt som et sæt instruktioner og metoder, der kan guide lærere og undervisere i, på en sammenhængende måde, at undervise radikaliseringsforebyggende.

Undervisningsmaterialets 5 temaer (moralitet, selvkontrol, inklusion og diversitet, kritisk tænkning, konfliktforebyggelse og konfliktløsning) er vigtige elementer i et inkluderende samfund.

De bør derfor internaliseres på et tidligt stadie af den enkeltes udvikling. Stronger Together foreslår en metode til at undervise i dem på en sam-

menhængende og tilpasset måde (se Håndbogen for yderligere information).

Nærmere bestemt er hovedformålene for dette modul omkring “inklusion og diversitet”:

At blive bevidst omkring sin egen identitet; ens identitet spiller en vigtig rolle i ens liv, da den er med til at holde en ansvarlig for sine handlinger og opførsel i enhver situation.



At blive bevidst omkring diversitet og fordomme; diversitetsbevidsthed hjælper os med at forstå, hvordan fællesskaber, arbejdspladser, samfund og så videre bliver mere diverse. At være bevidst omkring fordomme hjælper os med at genkende og modarbejde stereotyper.

At lære at arbejde aktivt med diversitet og inklusion: ved at lære om muligheder for aktiv involvering bliver det muligt for eleverne at lave deres egne aktiviteter i deres respektive omgivelser.



Diversitet handler om at have et positivt syn på personlig diversitet, der dækker over forskelle og ligheder mellem folk. Disse bliver, i samfund såvel som i organisationer, i stigende grad anset som vigtige. Seks primære diversitetsdimensioner omtales som keredimensionerne. Disse er: alder, handicap, etnisk oprindelse, køn, seksuel orientering og religion eller tro.

Konceptet inklusion henviser til en anerkendende og konstruktiv inklusion af alle forskelle i en organisation eller et fællesskab. De strukturelle og samfundsmæssige vilkår skal designes så de kan udvikles og udfoldes på den bedst tænkelige måde.

Instruktioner

Introduktionen til temaet tager sit udgangspunkt i elevernes egen viden omkring emnet og er dialogbaseret. Nøgleord fra elevernes dialoger og diskussioner skrives ned på post-it-sedler og klæbes på en planche. Læreren vejleder eleverne under deres dialoger og tilføjer viden, når det er nødvendigt.

Læreren forklarer, at dagens emne er Inklusion og Diversitet. Hvis det er nødvendigt (afhængigt af elevernes alder) kan læreren på 2 minutter introducere temaet ved at henvise til hovedbudskabet og -formålene (ovenfor) og forklare dem til klassen ved at koble dem sammen med de foreslåede aktiviteter (nedenfor).

øverst. Læreren deler post-it-sedler ud og beder eleverne om, med deres sidemakker, at reflektere over spørgsmålet:

Hvad betyder inklusion og diversitet for jer?

De har 2 minutter til at diskutere spørgsmålet. Eleverne skriver nøgleord ned under deres samtale. Derefter beder læreren dem vende sig imod det makkerpar, der sidder ved siden af dem (så de nu er fire), og diskutere deres definitioner samt skrive nye nøgleord ned, hvis de får nye ideer. Eleverne har et minut til dette. Læreren starter nu en 10-minutters klassediskussion baseret på deres samtaler og spørger:

Hvad betyder inklusion og diversitet for jer?

Mens eleverne præsenterer deres opfattelse af temaet tilføjes nøgleord til planchen. Læreren modererer aktivt diskussionen, kommer med inputs, som løfter kvalitetsniveauet, og opfordrer eleverne til at reflektere yderligere.

Uddannelsesråd og -vejledning

Læringsmetoderne forklares i beskrivelserne af øvelserne.

National kontekst

To af den danske folkeskoles formelle mål er:

Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Der er forskellige initiativer, som har fokus på at skabe debat omkring emnet.

Der findes for eksempel Uddannelsesministeriets kampagne "Demokrati under udvikling". Projektet består af undervisningsmateriale og øvelser, som understøtter fællesskab, demokrati og aktivt medborgerskab på for eksempel skoler og ungdomsuddannelser.

Specielt undervisningsmaterialet om "demokrati og fællesskaber" og "medborgerskab" er relevante i forhold til dette modul:

<https://emu.dk/grundskole/demokrati-og-faellesskaber/demokratisk-deltagelse/aktiviteter-1>

<https://emu.dk/grundskole/demokrati-og-faellesskaber/medborgerskab>

AKTIVITET 1

Det er dét, jeg gerne vil kaldes

4 klasse



45 min.



Opgavearket "Det er dét, jeg gerne vil kaldes" (skabelon kan findes i Andre ressourcer). Der skal være plads til at arbejde i par og i grupper.



Klasselokalet

Instruktioner

Vores navn er en vigtig del af vores identitet. Ved at eleverne taler om deres navn og undersøger det fra forskellige vinkler kan de udforske deres identitet.

Hver elev får et opgaveark med følgende udsagn og bliver bedt om at udfylde det. Her er nogle kommentarer og eksempler på svar.



Opgaveark: Det er dét, jeg gerne vil kaldes

Mit navn: Jeg kan lide mit navn fordi... (for eksempel fordi min onkel hedder det samme, det lyder sejt, det er kort).

Jeg vil gerne hedde noget andet! Hvis ja, hvad ville du så hedde og hvorfor? (Her får eleverne, der ikke kan lide deres navn, mulighed for at finde på et nyt navn og dermed tilføje noget positivt til deres identitet).

Jeg har et tilnavn, som er... (Tilnavne kan være søde eller lede – et kælenavn eller et øgenavn. Her kan eleverne selv vælge, om de vil tale om de negative sider af tilnavne).

Det er dét, jeg gerne vil kaldes... (Dette spørgsmål giver eleverne mulighed for at fortælle deres klassekammerater, hvad de gerne vil kaldes. Det kan være deres rigtige navn, et nyt navn, en beskrivelse (for eksempel en klog pige) eller et kælenavn).

Det vil jeg ikke nogensinde høre igen! (Dette spørgsmål giver eleverne mulighed for at fortælle, hvad de ikke vil kaldes, for eksempel øgenavn eller forkert udtalelse).

Eleverne finder sammen i par og diskuterer deres svar i en fortrolig atmosfære. Klassen samles igen, og eleverne kan dele deres svar til udsagnene fra opgavearket, for eksempel deres svar til "Det er dét, jeg gerne vil kaldes".

Reaktion og repetition

Diskussionsspørgsmål:

- 🐾 Hvad synes du om øvelsen?
- 🐾 Hørte du noget nyt?
- 🐾 Hvordan føles det når andre børn bruger navne til at være lede?
- 🐾 Hvad kan vi gøre for at stoppe dette?

Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Øvelsen handler om modulets tre hovedformål: selvbevidsthed, at blive bevidst omkring sin egen identitet, at blive bevidst omkring diversitet og fordomme samt at lære at arbejde aktivt for diversitet og interkulturel inklusion.

Forventede resultater

At eleverne får en stærk selvforståelse, at deres selvtillid og deres forbindelse til deres eget navn styrkes, at der skabes opmærksomhed omkring diskrimination, at klassens samarbejde styrkes og at samarbejde, der er baseret på respekt og forståelse, fremmes.

Kommentarer

Denne øvelse er en introduktion til modulets temaer. Den kan tilpasses alt efter, hvor dybe diskussioner læreren ønsker at have om svære og kontroversielle emner.



AKTIVITET 2

Identitetsmolekylet

5 klasse



45 min.



"Identitetsmolekylet"-opgaveark, en tavle eller whiteboard, samt plads til at kunne arbejde i grupper



Klasselokalet



Instruktioner

DEL 1. Individuelt arbejde:

Hver elev får et opgaveark og bliver bedt om at udfylde det (en skabelon kan findes i Andre ressourcer). De skal skrive deres navn i cirklen i midten. Så skal de, i de andre cirkler, skrive grupper, som de tilhører. Læreren kan give eksempler på grupper, han eller hun tilhører, som for eksempel en lærergruppe, et cykelhold, folk der bruger briller, folk der kan lide at lytte til musik, folk der har børn, folk der er forkølede i dag eller folk som har søskende. Læreren bør sige, at eleverne kan tilføje flere grupper (cirkler) eller kun udfylde 3 cirkler i stedet for 5, hvis de har lyst.

DEL 2. Gruppearbejde:

Eleverne sætter sig i små rundkredse med deres sidemakkere (3-4 elever). Ved slutningen af øvelsen skal en elev fra hver rundkreds lave en liste, hvorpå alle de forskellige grupper, eleverne har nævnt, skrives ned (man skal ikke skrive, hvem der nævnte dem). Han eller hun giver listen til læreren. Imens diskuterer de andre spørgsmålene på opgavearket. Mens eleverne diskuterer, laver læreren, på tavlen eller whiteboardet en liste med alle de forskellige grupper, der stod på de lister, eleverne lavede. Når diskussionstiden er slut, introducerer læreren op-og-stå-øvelsen.

DEL 3. Op-og-stå-øvelsen:

Læreren forklarer, at man skal rejse sig op, når man føler, at man tilhører den gruppe, der nævnes. Så læser læreren langsomt de forskellige grupper højt én efter én. Eleverne skal ikke snakke sammen, blot rejse sig op og kigge rundt for at se, hvem der også står op, hvorefter de skal sætte sig igen. Herefter går læreren videre til reaktion og repetition.

Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Øvelsen handler om modulets tre hovedformål: selvbevidsthed, at blive bevidst omkring sin egen identitet, at blive bevidst omkring diversitet og fordomme samt at lære at arbejde aktivt for diversitet og inklusion.

Forventede resultater

At eleverne reflekterer over deres egen identitet, at de ser på forskelle og ligheder mellem grupper og at de reflekterer over det at tilhøre forskellige grupper.



Kommentarer

For at eleverne ikke skal føle sig pressede, kan læreren gøre det tydeligt for dem, at grupperne blot er et øjebliksbillede.

Reaktion og repetition

Efter op-og-stå-øvelsen kan eleverne diskutere nogle af de følgende spørgsmål i plenum:

- 
 Opdagede nogen noget nyt eller overraskende omkring sig selv?
- 
 Hvordan føltes det at være del af en stor gruppe, der rejste sig?
- 
 Hvordan føltes det at være del af den lille gruppe, der rejste sig?
- 
 Hvad kan vi gøre, så alle føler sig tilpasse med og stolte af at rejse sig?



AKTIVITET 3

Citronlandet

6 klasse



120 min.



En citron pr. gruppe, en tavle eller whiteboard, et ekstra stykke frugt til hver gruppe og plads til at kunne arbejde i grupper.



Klasselokalet

Instruktioner

I den første del af øvelsen bliver klassen enige om en citrons generelle karakteristika. Små grupper får hver en citron og bliver bedt om at finde dens specielle karakteristika, så de vil kunne genkende den. De giver citronen et navn og en baggrundshistorie.

I den anden del af øvelsen bliver den “personificerede” citron konfronteret med andre frugter, der har visse omdømmer. De små grupper skal bestemme, hvordan de vil håndtere fremmede frugter i Citronlandet.

DEL 1:

Læreren lægger alle citronerne på et bord, så alle kan se dem. Han eller hun beder klassen beskrive en citron (gul, sur, rundt og så videre) og skriver karakteristikaene op på tavlen/whiteboardet. Klassen inddeles i grupper, og hver gruppe vælger en citron fra bordet.

Grupperne bliver bedt om at finde ting, der er karakteristiske ved “deres” citron således, at de kan genkende den. Den skal også give citronen et navn og en baggrundshistorie (for eksempel, hvordan den endte hos gruppen). Det er ikke tilladt at ændre citronen ved for eksempel at male på den.

Efter et kort tidsrum fortæller hver gruppe historien om deres citron (for eksempel, det her er Citronella. Hun er kommet til Vejle fra Italien. Hun rejste i en lastbil sammen med nogle andre citroner...).

Herefter samler læreren citronerne sammen og lægger dem igen på bordet. Der vælges én person fra hver gruppe, som skal gå op til bordet og finde “deres” citron. Det er for det meste ret let for grupperne at genkende “deres” citron.

Læreren fortsætter med en diskussion.

Reaktion og repetition

Diskussionsspørgsmål:

- 🐾 Hvordan genkendte grupperne deres citron?
- 🐾 Hvorfor var det så let?
- 🐾 Har du nogensinde haft et førstehåndsindtryk af en person, som ændrede sig, da du kom til at kende ham eller hende bedre?
- 🐾 Hvorfor kan stereotyper såre folk?

DEL 2:

Hver gruppe får et andet stykke frugt (æble, banan, kiwi og så videre). Kiwien er nyligt ankommet til Citronlandet.

Denne gang skal grupperne ikke undersøge frugten. De skal i stedet bestemme, hvorvidt de vil invitere tilkommeren til Citronlandet.

Gruppen får et kort tidsrum til at træffe en beslutning.

Herefter diskuterer grupperne i plenum.

Reaktion og repetition

Diskussionsspørgsmål:

- 🐾 Hvad har I besluttet i forhold til at lade kiwien komme til jeres land?
- 🐾 Hvor langt vil du invitere kiwien ind i dit liv?
- 🐾 Kunne den blive en ven?
- 🐾 Ville du invitere den med hjem?
- 🐾 Har du nogensinde været en kiwi i et citronland?
- 🐾 Hvordan får vi folk til at føle sig velkomne?
- 🐾 Hvordan får vi folk til at føle sig uvelkomne?

Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Øvelsen handler om modulets tre hovedformål: selvbevidsthed, at blive bevidst omkring sin egen identitet, at blive bevidst omkring diversitet og fordomme samt at lære at arbejde aktivt for diversitet og inklusion.

Forventede resultater

At eleverne reflekterer over stereotyper og generaliseringer, som måder vi strukturerer virkeligheden på, og at eleverne kommer til at forstå forbindelsen mellem stereotyper, fordomme og diskrimination.

Kommentarer

I stedet for at bruge et andet stykke frugt i del 2 af øvelsen kan læreren fortælle historier med udsagn som “kiwien inviterer din citron hjem på middag. Det er svært at tale med kiwierne, og deres mad smager mærkeligt. Hvad vil du gøre?” til eleverne.

Opsamling

Efter hver aktivitet og/eller ved afslutningen af modulet opfordres læreren til at samle op og evaluere med eleverne.

Reaktion

Læreren lader eleverne arbejde i par og bruge tænk-par-del-strategien, hvor eleverne starter med, i 2 minutter, individuelt at tænke over spørgsmål som:

- 🐼 Hvad er det vigtigste jeg har lært?
- 🐼 Jeg vil gerne lære mere om...
- 🐼 Det jeg undrede mig mest over var...

Herefter deler eleverne deres svar og tanker med deres makker i omkring 3 minutter. Der afsluttes med en 5-minutters fællesdiskussion styret af læreren, som kan omformulere de ovenstående spørgsmål. Læreren er tidsholder.

Repetition

Læreren kan starte med at gennemgå modulet ved at minde eleverne om vigtige ting, de har lært, ved at reformulere og relatere elevernes forskellige oplevelser og diskussioner til hinanden og så videre. Dette kan lede til en klassesdiskussion omkring, hvad der er vigtigt at huske, lære og træne i forbindelse med inklusion og diversitet.

Imens finder læreren planchen med post-it-sedler, som eleverne lavede i begyndelsen af modulet, frem igen. Læreren skriver elevernes tanker om, hvad de har lært om inklusion og diversitet, ned på planchen. Dernæst læser han eller hun højt fra planchen. Først omkring, hvordan eleverne definerede inklusion og diversitet, og herefter, hvad de har lært i modulet. Klassen har nu deres egen planche, der definerer inklusion og diversitet og forklarer deres tanker omkring inklusion og diversitet.

Den sammenlagte repetitionstid bør ikke overskride 10 minutter.

Konklusion

Ved at henvise til planchen såvel som modulets hovedbudskab og -formål kan læreren på maks. 5 minutter opsummere de vigtigste ting, eleverne har lært i modulet.

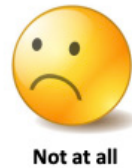
Læreren kan så også adressere aspekter af inklusion og diversitet, som eleverne ikke har nævnt. Han eller hun kan skrive disse aspekter ned og fokusere på dem engang i fremtiden.

Evaluering

Efter hver aktivitet og/eller ved afslutningen af modulet opfordres læreren til at samle op og evaluere med eleverne.

Send smileyerne rundt i klassen. Hver elev kan vælge én og forklare, hvorfor de har valgt denne til evaluering af modulet. Eleven skal kun vælge én, hvis han/hun har lyst.

Print smileyerne i forskelligt humør:



ANDRE RESSOURCER

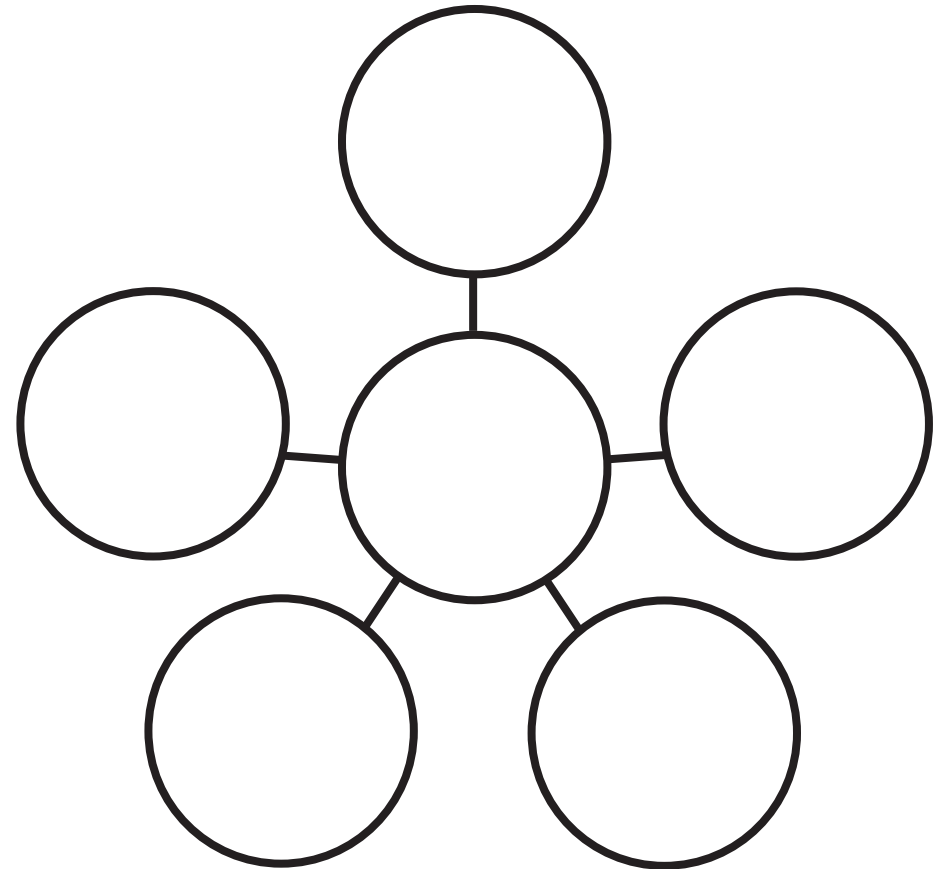
AKTIVITET 1 – DET ER DÉT, JEG GERNE VIL KALDES

1. Mit navn:
2. Jeg kan godt lide mit navn fordi...
3. Jeg vil gerne hedde noget andet!
Hvis ja, hvad ville du så hedde og hvorfor?
4. Jeg har et tilnavn/kaldenavn, som er...
5. Det er dét, jeg gerne vil kaldes...
6. Det vil jeg ikke nogensinde høre igen!

AKTIVITET 2 - IDENTITETSMOLEKYLET

DEL 1 (INDIVIDUELT ARBEJDE):

Skriv dit navn i cirklen i midten. Skriv i de andre cirkler fem grupper, som du tilhører, eller som du identificerer dig med.



DEL 2 (GRUPPEARBEJDE):

Markér den gruppe, som du føler dig mest knyttet til i øjeblikket.

KRITISK TÆNKNING

Undervisningsmateriale

Kritisk tænkning gør det muligt for os at danne velinformerede holdninger, der gør det muligt at vælge og handle korrekt, samtidig med at vi respekterer andre. Det er først og fremmest et spørgsmål om attitude: åbenhed, nysgerrighed, forsigtighed, klarhed, selvstændighed, objektivitet. For at kunne danne og videreudvikle personlige holdninger er det også nødvendigt at opnå evner til at indsamle, sammenligne og verificere information samt til at indgå i dialog med andre. Internettet, nye medier og nye former for teknologi gør disse evner endnu mere vigtige for børn. Det er sandsynligvis umuligt helt at undslippe subjektivitet, og den absolutte virkelighed er nok flygtig, men kritisk tænkning gør det muligt at opretholde en sammenhæng mellem vores identitet og værdier på den ene side og verden omkring os samt den information, vi modtager, på den anden side. Positionering hjælper os med at udvikle os og finde vores plads i samfundet.



INDHOLD

Modul 4

KRITISK TÆNKNING	
Hovedbudskab	45
INTRODUKTION	46
Hovedformål	46
INSTRUKTIONER	47
AKTIVETER	
Aktivitet 1	
Hvad jeg ser, hvad jeg hører	48
Aktivitet 2	
Kan du lave kildekritiske spørgsmål?	50
Aktivitet 3	
Hvad spredes på internettet?	52
OPSAMLING	54
Reaktion	54
Repetition	55
KONKLUSION	55
EVALUERING	55
ANDRE RESSOURCER	56

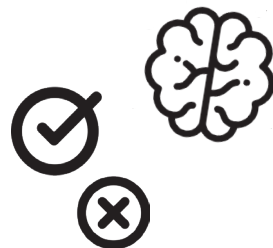
Introduktion

Det er en del af skolens mission at støtte elever i at blive socialt og demokratisk interesserede borgere, som både kan og vil forstå deres omgivelser og påvirke dem i en konstruktiv retning. På grund af den lette adgang til en lang række informationskanaler i dagens samfund skal elever ikke kun trænes i faktuel viden og ræsonnement men også i selvkontrol, moralitet, inklusion og vigtigst af alt kritisk tænkning.

En tidlig introduktion til IKT (informations- og kommunikationsteknologi) bør derfor gå hånd i hånd med en introduktion til kritisk tænkning. Ellers er der risiko for, at den yngre generation vil vokse op og udvikle et skødesløst medieforbrug. De kan nemlig blive dygtige til teknologi uden for eksempel at have evnen til at kunne skelne mellem en professionel artikel skrevet af en journalist og falske nyheder.

Eleverne bør trænes i, på smart vis, at kunne navigere i en kompleks virkelighed med mange informationsstrømme og hurtige (teknologiske)

ændringer. Det er også nødvendigt, at eleverne opnår evner til kritisk at undersøge fakta og kontekster samt til at være opmærksomme på konsekvenserne af deres interaktioner med andre i den virtuelle såvel som den virkelige verden.



Hovedbudskaber

Det indhold, materiale og brætspil, som foreslås i dette undervisningsmateriale (herunder også i dette træningsmulig om “kritisk tænkning”), er tænkt som et sæt instruktioner og metoder, der kan guide lærere og undervisere i, på en sammenhængende måde, at undervise i radikaliseringsforebyggende.

Undervisningsmaterialets 5 temaer (moralitet, selvkontrol, inklusion og diversitet, kritisk tænkning, konfliktforebyggelse og konfliktløsning) er vigtige elementer i et inkluderende samfund. De bør derfor internaliseres på et tidligt stadie af den enkeltes udvikling. Stronger Together foreslår en metode til at undervise i dem på en sammenhængende og tilpasset måde (se Håndbogen for yderligere information).

Det er vigtigt at introducere eleverne til kritisk tænkning, da det er en central kompetence i vores tætforbundne verden, hvor informationsstrømmene, på godt og ondt, er intense. Dette modul fokuserer på at skabe en dialog omkring kritisk tænkning, som:

Giver viden og træning, der inspirerer eleverne i deres egen uddannelsesmæssige og personlige udvikling.

Inkluderer praktiske aktiviteter, der kan hjælpe eleverne med at formulere kildekritiske spørgsmål og at blive opmærksomme på omfanget af forskellige meninger og værdier.



National Kontekst

Børne- og Uddannelsesministeriets kampagne: ”Demokrati under udvikling” har udviklet undervisningsmateriale og aktiviteter, der understøtter fælleskab, demokrati og medborgerskab i skoler og ungdomsuddannelser. Et af undervisningsmaterialerne, som er udviklet i samarbejde med biblioteker, fokuserer på kritisk tænkning og kildekritik, se: <https://emu.dk/grundskole/demokrati-og-faellesskaber/kritisk-taenkning>. Se også websiden: www.duu.dk.

Desuden har Medierådet for Børn og Unge ledet udviklingen af et online læringsmateriale: ”Nettets Vildveje”. Det er udviklet på baggrund af regeringens (2016) anmodning om læring og informationsmateriale til foreninger, ungdomsorganisationer og uddannelsesinstitutioner, der vil støtte børn og unges digitale dannelse og kritiske sans. Det overordnede mål er, at børn og unge kan gennemskue manipulation og være modstandsdygtige over for ekstremistisk propaganda på Internettet. Se: <https://www.medieradet.dk/medieradet/temaer/nettets-vildveje>.

Instruktioner

Det er sandsynligvis umuligt helt at undslippe subjektivitet, og den absolutte virkelighed er nok flygtig. Selv koncepter så u håndgribelige som tid og stof har videnskabsfolk som Einstein og andre kvantefysikere stillet spørgsmålstegn ved. Det er også velkendt, at den retslige sandhed kan afvige fra fakta. Så der er muligvis lige så mange sandheder, som der er folk, der hævder at kende den. Faktisk er det, vi kalder sandhed, blot det, vi tror på er sandt, og jo flere vi er til at tro på det, desto lettere er det at enes om. Dette er meget nyttigt, men bør ikke få os til at glemme, at vores konsensus er subjektiv.

Kritisk tænkning gør det muligt at opretholde en sammenhæng mellem vores identitet og værdier på den ene side og verden omkring os samt den information, vi modtager, på den anden side. Positionering hjælper os med at udvikle os og finde vores plads i samfundet.

Dette modul indeholder øvelser skabt til at træne elevernes kritiske tænkning.



Kan de stole på alt hvad de ser og hører?



Eleverne bør opfordres til at benytte tre tilgange: vurdere information med et kritisk blik, tage svære emner op og rejse tvivl.



Introduktionen til temaet tager sit udgangspunkt i elevernes egen viden omkring emnet og er dialogbaseret. Nøgleord fra elevernes dialoger og diskussioner skrives ned på post-it-sedler og klæbes på en planche. Læreren vejleder eleverne under deres dialoger og tilføjer viden, når det er nødvendigt.

Læreren forklarer, at dagens emne er Kritisk Tænkning. Hvis det er nødvendigt (afhængigt af elevernes alder) kan læreren på 2 minutter introducere temaet ved at henvise til hovedbudskaberne og -formålene (ovenfor) og forklare dem til klassen ved at koble dem sammen med de foreslåede aktiviteter (nedenfor).

Læreren sætter dernæst en planche op (A3 eller større) eller bruger tavlen. Han eller hun skriver temaet for modulet, Kritisk Tænkning, øverst. Læreren deler post-it-sedler ud og beder eleverne om, med deres side-makker, at reflektere over spørgsmålet: Hvad betyder kritisk tænkning for dig? De har 2 minutter til at diskutere spørgsmålet. Eleverne skriver nøgleord ned under deres samtale. Derefter beder læreren dem vende sig imod det makkerpar, der sidder ved siden af dem (så de nu er fire), og diskutere deres definitioner samt skrive nye nøgleord ned, hvis de får nye ideer. Eleverne har et minut til dette. Læreren starter nu en 10-minutters klasses Diskussion baseret på deres samtaler og spørger: Hvad betyder kritisk tænkning for jer? Mens eleverne præsenterer deres opfattelse af temaet tilføjes nøgleord til planchen. Læreren modererer aktivt diskussionen, kommer med inputs, som løfter kvalitetsniveauet, og opfordrer eleverne til at reflektere yderligere.

National kontekst

Børne- og Uddannelsesministeriets kampagne: "Demokrati under udvikling" har udviklet undervisningsmateriale og aktiviteter, der understøtter fælleskab, demokrati og medborgerskab i skoler og ungdomsuddannelser. Et af undervisningsmaterialerne, som er udviklet i samarbejde med biblioteker, fokuserer på kritisk tænkning og kildekritik, se: <https://emu.dk/grundskole/demokrati-og-faellesskaber/kritisk-taenkning>. Se også websiden: www.duu.dk.

Desuden har Medierådet for Børn og Unge ledet udviklingen af et online læringsmateriale: "Nettets Vildveje". Det er udviklet på baggrund af regeringens (2016) anmodning om læring og informationsmateriale til foreninger, ungdomsorganisationer og uddannelsesinstitutioner, der vil støtte børn og unges digitale dannelse og kritiske sans. Det overordnede mål er, at børn og unge kan gennemskue manipulation og være modstandsdygtige over for ekstremistisk propaganda på Internettet. Se: <https://www.medieraadet.dk/medieraadet/temaer/nettets-vildveje>.

AKTIVITET 1

Hvad jeg ser, Hvad jeg hører

4 klasse



30 - 40 min.



Blyanter, et clipboard og hvide stykker papir



Klasselokalet

I denne øvelse vil eleverne opleve, hvordan det føles at modtage information, som de skal bruge til at skabe noget. Når vi modtager information, fortolker vi det og prøver at sætte det ind i en kontekst. Hvad sker der når vi modtager information, som vi ikke kan undersøge nærmere eller have en dialog omkring? Vil vores fortolkning være korrekt?

Dette er en øvelse, der handler om at give og modtage instruktioner. I praksis vil eleverne skulle lave en tegning af noget, deres klassekammerat beskriver, uden at kunne se det originale billede.

Den, der beskriver billedet, skal tænke over, hvordan deres information gives i den mest hensigtsmæssige rækkefølge og så tydeligt som muligt. Men han eller hun må ikke sige, hvad det originale billede forestiller, kun ting som: "tegn en cirkel eller en firkant; lav en linje mere som krydser den du lige tegnede og så videre"

Instruktioner

- A**
1. Læreren inddeler eleverne i par, som sætter sig ryg mod ryg.
 2. A-eleverne har et blank stykke papir på deres clipboard.
 3. Læreren deler de billeder, der skal tegnes, ud til B-eleverne.
 4. B-eleverne forklarer til deres partner, hvad de skal tegne uden at nævne tingene ved navn (en dør, et øje, et hjul).
 5. Efter 5 minutter uddeler læreren nye billeder til A-eleverne og blanke stykker papir til B-eleverne. De bytter nu roller.

Øvelsen slutter efter yderligere 5 minutter.

Billedeksempler kan findes i Andre ressourcer.

- B**
- Når de er færdige med at tegne, sammenligner eleverne deres tegninger med originalerne og diskuterer spørgsmålene, som er opremset nedenfor. Diskussionen benytter en kommunikationsstrategi, der hedder kommunikationscirklen. Denne strategi sikrer, at alle elever får mulighed for at dele deres mening og være aktiv i timen.

A-eleverne laver en cirkel og vender deres ryg imod midten. B-eleverne placerer sig foran A-eleverne, så de står ansigt til ansigt.

Læreren læser det første spørgsmål højt og lader A-eleverne besvare det. B-eleverne lytter. Efter et kort tidsrum, bestemt af læreren (ca. 30 sekunder - et minut), skifter de og B-eleverne deler deres tanker.

Spørgsmål 1: Var der forskel på det originale billede og tegningen? Hvor stammer disse forskelle fra?

Når både A- og B-eleverne har besvaret spørgsmålet tager den ydre cirkel et skridt til højre. Nu har alle en ny makker foran sig og læreren stiller det andet spørgsmål:

Spørgsmål 2: Hvad var lettest: at lytte til eller give information? Forklar hvorfor!

Når både A- og B-eleverne har besvaret spørgsmålet tager den ydre cirkel endnu et skridt til højre. Nu har alle igen en ny makker foran sig og læreren stiller det tredje spørgsmål:

Spørgsmål 3: Hvad sker der når vi beskriver, hvad vi ser eller tænker med ord?

Når både A- og B-eleverne har besvaret spørgsmålet tager den ydre cirkel endnu et skridt til højre. Når alle har en ny makker foran sig stiller læreren det fjerde spørgsmål:

Spørgsmål 4: Kan vi forstå præcis, hvad vores partner tænker, når han eller hun fortæller os noget?

Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Aktiviteten, specifikt forskellene mellem de originale billeder og tegningerne, viser, hvor forskelligt man forstår og fortolker information, specielt når mulighederne for undersøgelse eller dialog er begrænsede.



Forventede resultater

Dette bør udvikle elevernes kritiske sans og gøre dem forsigtige overfor forhastede fortolkninger.

Kommentarer

Eleverne må ikke fortælle, hvad de andre skal tegne (en dør, et øje, et hjul) – kun hvordan de skal tegne det (tegn en cirkel eller en firkant; lav en linje mere som krydser den du lige tegnede og så videre).

Eleverne må gerne beskrive størrelsesforhold. Størrelsesforhold kan forklares i centimeter eller i forhold til noget andet på tegningen. De kan også bruge andre dimensioner som for eksempel en lillefinger, en negl, en kuglepen, et viskelæder og så videre som eksempler. Eleverne er nødt til at forstå koncepter som større end og mindre end. Afhængig af klassen kan læreren vælge at ændre nogle af instruktionerne:

1. Personen, der modtager information, må kun lytte.

Det er kun den, der giver information, som må tale.

2. Den, der tegner, må stille lukkede spørgsmål (som kan besvares med ja eller nej) som “Skal rektanglet være til højre for trekanten?”

3. Den, der tegner, må stille opklarende spørgsmål som for eksempel “Kan du forklare igen, hvor jeg skal tegne trekanten?”

AKTIVITET 2

Hvad spredes på internettet?

5 klasse



40 min.



En computer og en skærm



Klasselokalet

Se videoklipet. Der er mange mulige fortolkninger af det, som vi ser i det meget korte klip. Manges første indskydelse er, at det handler om mobning, sladder og online chikane, men det er også interessant at finde ud af, om eleverne tænker, at der kunne være positive fortolkninger. Måske to venner der ser på billeder fra en sjov ferie? Én som viser sin ven en sjov film? Nogle der forbereder et hemmeligt surprise party?

Lad eleverne analysere, hvad de ser, og hjælp dem med støttespørgsmål. Slut af med at reflektere over det sammen inden eleverne får tid til at tegne eller skrive, hvad de tror, der er udenfor billedet, og hvad de tror, der lige er sket eller kommer til at ske.

Læreren bør prøve at være åben overfor elevernes oplevelser og tanker. Hvis der er tid kan eleverne dramatisere (spille/lave et skuespil omkring forskellige situationer, som er relateret til deres fortolkninger af klippet.

Instruktioner

1. Se det korte klip

Der er ingen tale så alle kan se det selvom de ikke forstår svensk. Når du åbner linket, skal du scrolle ned på websiden for at se klippet:

<https://digitalalektioner.iis.se/lektion/vad-sprids-pa-natet/>

2. Hvad laver de?

Den samarbejdsfokuserede læringsstrategi Tænk-Par-Del foreslås til elevernes besvarelse af spørgsmålene:

1. Giv eleverne ganske kort tid (omkring et minut) til at tænke spørgsmålene igennem i stilhed.
2. Lad eleverne danne par med deres sidemakker og besvar spørgsmålene.
3. En elev er tidtager og sikrer at begge elever får lige meget taletid (omkring 1 minut pr. spørgsmål).

Spørgsmål:



- 💡 Hvem er de to børn? Sig hvad du tænker.
- 💡 Hvad laver de? Beskriv hvad du kan se.
- 💡 Hvad tror du, at de ser?
- 💡 Hvorfor griner de?
- 💡 Er der andre folk omkring børnene?
Nogle som vi ikke ser? Forklar hvad du tror.
- 💡 Kan du forklare, hvad der sker i klippet?

4. Lad eleverne dele deres tanker med resten af klassen.

3. HVAD SKER DER SÅ?

I denne del af øvelsen kan læreren bestemme, om eleverne fortsat skal arbejde i par, eller om denne del skal være individuel. Elever kan vælge, om de vil tegne eller skrive en historie om (15-20 minutter):

Hvad der sker udenfor billedet

Hvad børnene ser på telefonen

Hvad der skete lige inden det vi ser i det korte klip

Hvad der kommer til at ske lige efter det vi ser i det korte klip

Afslut timen med at lade eleverne dele deres historier med deres sidemakker. Hvis de har arbejdet i par kan de vende sig om og fortælle deres historier til det par, der sidder bag dem (5-10 minutter).

Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Denne øvelse giver eleverne mulighed for at tænke over, hvordan de fortolker en situation, der har mange mulige forklaringer. Hvis de blot gætter og ikke bruger kritisk tænkning til at overveje, hvad der er sket, kan de have fejlfortolket situationen. Hvis de vil lære den sande historie at kende, må de spørge personer direkte.



Forventede resultater

Med denne aktivitet bliver eleverne bedre til at forstå, at en situation kan fortolkes på mange forskellige måder, og at der ofte ligger en historie bag, som de slet ikke kender til. Når de skal forholde sig til denne slags situationer i skolen eller i deres private liv, vil de have en bedre forståelse for, at en situation ikke altid er, hvad den ser ud til at være. Man er nødt til at besidde al informationen og forstå konteksten for at kunne forholde sig til noget.

Kommentarer

Alternativt kan eleverne skrive et kort manuskript og dramatisere (lave et skuespil om) deres tanker i små grupper.



AKTIVITET 3

Kan du stille kildekritiske spørgsmål?

6 Klasse



45 min.



Hvide stykker papir,
post-it-sedler, blyan-
ter og et udprint af
tandpastateksten



Klasselokalet

For at kunne være kritiske overfor det, de ser og hører, er børn nødt til at kunne formulere kildekritiske spørgsmål.

Læreren skriver de spørgende stedord (hvem, hvorfor, hvad, hvornår, hvor, hvordan) op på tavlen og deler ark med dem ud.



Instruktioner

HVEM? - Hvem er afsender på informationen? Er det en autoritet, en organisation, et firma eller en enkeltperson? Virker afsenderen troværdig? Kan du kontakte eller finde ud af mere om afsenderen? Er afsenderen den oprindelige forfatter eller blot en, der videresender? Hvem er informationen rettet mod?

HVORFOR? - Er meningen at sprede information, at skabe debat, at udbrede en mening eller måske at tjene penge? Skal du videresende informationen? Til hvem? Og hvorfor?

HVAD? - Hvilken slags information er det? Lader det til at være personlige holdninger eller fakta? Er det tekst, billede, video? Virker informationen omfattende nok til at basere en velinformeret holdning på? Mangler der vigtige detaljer? Passer informationen med det du allerede ved eller virker det mistænkeligt? Lader det til at være troværdigt?

HVORNÅR? - Er der en dato? Er det muligt at finde ud af, hvor gammel informationen er? Måske er noget af det blevet forældet?

HVOR? - Hvis der er et billede eller en video, er det så forklaret, hvor det er fra? Kan du identificere og verificere, hvor det er?

HVORDAN? - Hvordan fandt du informationen? Ledte du efter den? Modtog du den opfordret eller uopfordret? Hvordan ser hjemmesiden ud? Kig for eksempel på sprogbrug og stavning. Mange stavefejl kan være et tegn på, at andre ting også er sjuskede, og at indholdet ikke er gennemtænkt.

Læreren læser, eller beder en anden læse, den følgende tekst højt for klassen, som lytter med kildekritiske øre.



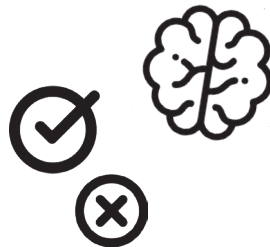
Ifølge en ny undersøgelse er det farligt at børste sine tænder med farvet tandpasta. En afstemning viser dog, at flere og flere børster tænder med farvet tandpasta.

Eksperter mener, at farvet tandpasta kan forårsage tandkødskræft. Dette er dog noget, som den offentlige tandpleje vil holde hemmeligt, siger fortrolige kilder. For når det den potentielle fare bliver kendt blandt forældre kommer det til at udløse et ramaskrig.



Læreren spørger, om der er nogle alarmklokker, der går af. Er der noget i teksten, der lyder uklart? Er der nogle kilder, som lyder uspecifikke?

Læreren kan give et eksempel for at få eleverne til at tænke kildekritisk: "Ifølge en ny undersøgelse" er uklart. Hvem står bag undersøgelsen? Hvad var formålet med den?



Øvelse 1

Lad dem i par finde flere steder i teksten, hvor den lyder vag, eller hvor det er uklart, hvem der er afsender på udsagnet. Hvor mange eksempler kan de finde?

Lav herefter fire hjørner og bed eleverne stille sig i det hjørne, der bedst passer på deres oplevelse:

Hjørne 1: Jeg fandt ingen steder, hvor jeg var kildekritisk.

Hjørne 2: Jeg fandt et sted, hvor jeg var kildekritisk.

Hjørne 3: Jeg fandt to steder, hvor jeg var kildekritisk.

Hjørne 4: Jeg fandt tre eller flere steder, hvor jeg var kildekritisk.

Lad dem tale med dem, som står i det samme hjørne. Fandt de de samme steder?

Der er mindst fem steder i teksten man bør være kritisk overfor:

1. "Flere og flere" - Hvor mange er flere og flere?
2. "En afstemning" - Hvem lavede afstemningen, hvor mange har de snakket med?
3. "Eksperter mener" - Hvilke eksperter? Hvor mange? Er der andre eksperter, der kunne mene noget andet?
4. "Fortrolige kilder" - Hvilke kilder? Hvorfor er kilderne ikke angivet?
5. "Ramaskrig" - Hvor? Hvornår? Hvor mange folk skal reagere for, at det tæller som et ramaskrig?

Øvelse 2

Læreren deler post-it-sedler ud til alle eleverne og lader dem formulere kildekritiske spørgsmål til tandpastateksten. Klassen kan sammen starte med at finde på spørgsmål, der starter med ordet hvem, for eksempel Hvem er det der har lavet undersøgelsen?

Eleverne kan herefter, i par, forsætte med at lave spørgsmål, der starter med hvor, hvorfor, hvornår, hvad og hvordan. De skal skrive deres spørgsmål ned på post-it-sedler.

Som opsummering kan læreren sætte tandpastateksten på et A3-ark, som han eller hun klæber op på tavlen. Omkring teksten skriver læreren hvem, hvor, hvorfor, hvornår, hvad og hvordan. Læreren beder derefter et makkerpar ad gangen om at placere deres spørgsmål under det rette spørgeord. Læreren bestemmer om parrene skal placere alle deres spørgsmål, eller om de skal vælge ét at læse højt og placere på planchen.

Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Øvelsen giver mulighed for at øve sig i kritisk tænkning, for at udvikle strategier for at tænke kritisk samt for at lære at formulere kildekritiske spørgsmål, som kan hjælpe eleverne, når de konfronteres med internettet og andre kilder.

Forventede resultater

At give eleverne konkrete redskaber til at formulere kildekritiske spørgsmål.

Opsamling

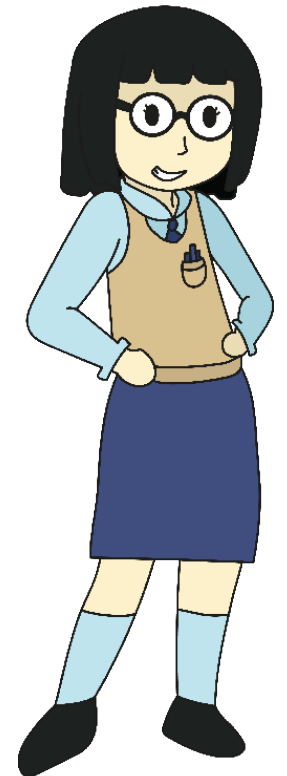
Efter hver aktivitet og/eller ved afslutningen af modulet opfordres læreren til at samle op og evaluere med eleverne.

Reaktion

Læreren lader eleverne arbejde i par og bruge tænk-par-del-strategien, hvor eleverne starter med, i 2 minutter, individuelt at tænke over spørgsmål som:

- 💡 Hvad er det vigtigste jeg har lært?
- 💡 Jeg vil gerne lære mere om...
- 💡 Det jeg undrede mig mest over var...

Herefter deler eleverne deres svar og tanker med deres makker i omkring 3 minutter. Der afsluttes med en 5-minutters fællesdiskussion styret af læreren, som kan omformulere de ovenstående spørgsmål. Læreren er tidsholder.



Repetition

Læreren kan starte med at gennemgå modulet ved at minde eleverne om vigtige ting, de har lært, ved at reformulere disse, ved at relatere elevernes forskellige oplevelser og diskussioner til hinanden og så videre. Dette kan lede til en klasses Diskussion omkring, hvad der er vigtigt at huske, lære og træne i forbindelse med kritisk tænkning.

Imens finder læreren planchen med post-it-sedler, som eleverne lavede i begyndelsen af modulet, frem igen. Læreren skriver elevernes tanker om, hvad de har lært om kritisk tænkning, ned på planchen. Dernæst læser han eller hun højt fra planchen. Først omkring, hvordan eleverne definerede kritisk tænkning, og herefter, hvad de har lært i modulet. Klassen har nu deres egen planche, der definerer kritisk tænkning og forklarer deres tanker omkring kritisk tænkning.

Den sammenlagte repetitionstid bør ikke overskride 10 minutter. Ved at henvise til planchen såvel som modulets hovedbudskab og -mål kan læreren på maks. 5 minutter opsummere de vigtigste ting, eleverne har lært i modulet.

Konklusion

Læreren kan så også adressere aspekter af kritisk tænkning, som eleverne ikke har nævnt. Han eller hun kan skrive disse aspekter ned og arbejde videre med dem engang i fremtiden.

Evaluering

Efter hver aktivitet og/eller ved afslutningen af modulet opfordres læreren til at samle op og evaluere med eleverne.

Send smileyerne rundt i klassen. Hver elev kan vælge én og forklare, hvorfor de har valgt denne til evalueringen af modulet. Eleven skal kun vælge én, hvis han/hun har lyst.

Print smileyerne i forskelligt humør:



YES



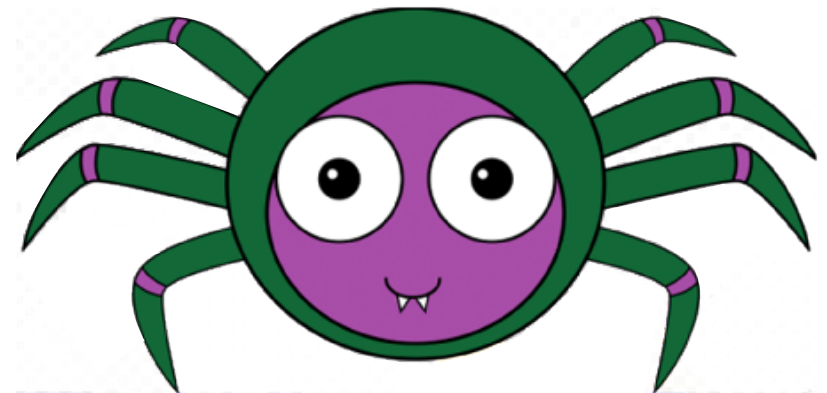
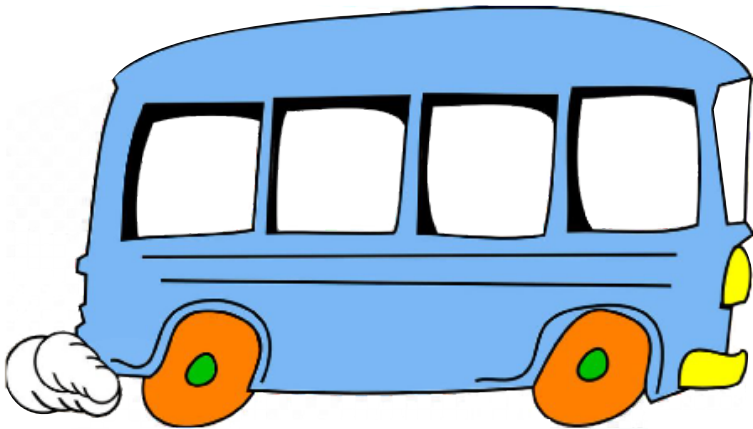
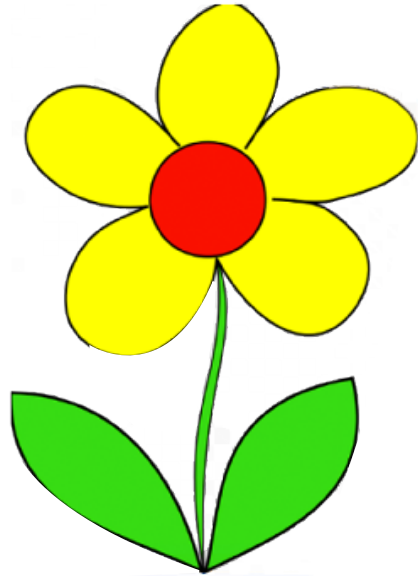
I am not sure

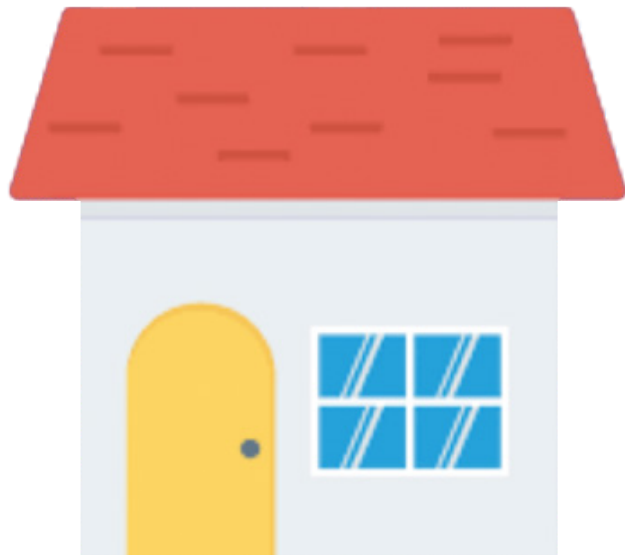


Not at all

ANDRE RESSOURCER

AKTIVITET 1 - BILLEDER





Aktivitet 2- Tandpasta teksten

Ifølge en ny undersøgelse er det farligt at børste sine tænder med farvet tandpasta. En afstemning viser dog, at flere og flere børster tænder med farvet tandpasta.

Ekspertener mener, at farvet tandpasta kan forårsage tandkødskræft. Dette er dog noget, som den offentlige tandpleje vil holde hemmeligt, siger fortrolige kilder. For når det den potentielle fare bliver kendt blandt forældre kommer det til at udløse et ramaskrig.

Forebyggelse og løsning af konflikter

Undervisningsmateriale

(Voldelig) radikalisme er en ideologi, der afviser den eksisterende samfundsorden og mener, at vold er en legitim metode til at opfylde dens mål om at ændre samfundet på. Radikalisering er en individuel såvel som kollektiv proces, der kan påvirke enhver, og som ikke kun handler om religion. Generelt resulterer processen i isolation, en dogmatisk tankegang (min forståelse af verden er den eneste korrekte forståelse), omvendelse samt en afvisning og endda dehumanisering af alle, der tænker eller opfører sig anderledes, som retfærdiggør en brutalisering af dem. Der findes måder at forebygge voldelig radikalisering. Disse inkluderer at opretholde dialoger, fællesskaber og kritisk tænkning.



Indhold Modul 5

FOREBYGGELSE OG LØSNING AF KONFLIKTER	
Hovedbudskab	58
INTRODUKTION	59
Hovedformål	60
INSTRUKTIONER	61
Uddannelsesråd og -vejledning	63
AKTIVETER	
Aktivitet 1	
Konflikter er trapper	63
Aktivitet 2	
Når du har problemer, så ring til...	66
Aktivitet 3	
Mobbeofferet Lea	67
OPSAMLING	69
Reaktion	69
Repetition	70
KONKLUSION	70
EVALUERING	71

Introduktion

Uddannelsesinstitutioner er vigtige spillere i radikaliseringsforebyggelse. De er med til at skabe fælles værdier, som inklusion og diversitet, og til at hjælpe elever med at udvikle sociale evner som kritisk tænkning, selvkontrol og konfliktforebyggelse og -håndtering, der er essentielle for aktive medborgere i demokratiske samfund (generel forebyggelse).

Uddannelsesinstitutioner er vigtige spillere i radikaliseringsforebyggelse. De er med til at skabe fælles værdier, som inklusion og diversitet, og til at hjælpe elever med at udvikle sociale evner som kritisk tænkning, selvkontrol og konfliktforebyggelse og -håndtering, der er essentielle for aktive medborgere i demokratiske samfund (generel forebyggelse).

Situationsbestemt handlingsteori (SAT), som er udviklet af professor P. O. Wikström, identificerer “årsager til årsager” til kriminell adfærd ved at stille spørgsmål som:

Hvorfor begår folk normalt ikke en forbrydelse, og hvad kan dette fortælle os om, hvorfor nogle gør?



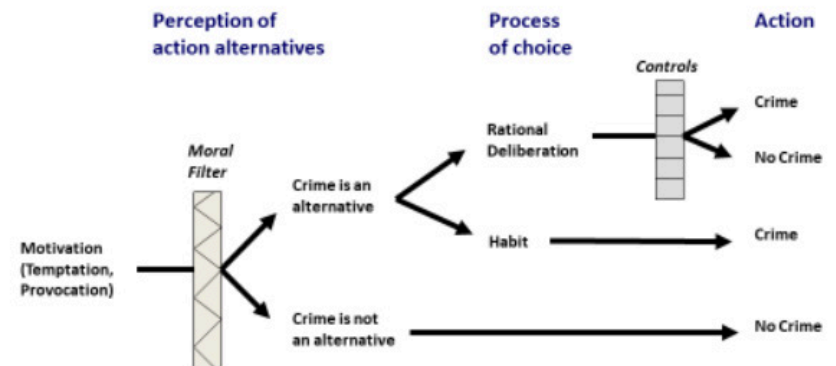
Kriminalitetsforebyggelse indebærer at sætte klare grænser for børn og unge. Professor Wikström lægger dog også vægt på, at dette ikke altid er nok. Gennem medfølelse og kærlig støtte, bør børn udvikle sin moralske dannelse og selvkontrol. Det er lige så vigtigt, at børn og unge har gode og sunde sociale relationer. Men at være god til at indgå i sociale relationer er dog ikke nok i sig selv.

Sammenspillet mellem de ovennævnte faktorer er vigtigt, og derfor giver

det mening at undersøge disse faktorer mere i dybden.

SAT beskriver en persons adfærd som mødet mellem en person og hans eller hendes nære omgivelser. Modellen nedenfor forklarer processen, som leder frem mod det faktiske “valg”:

The Situational Process and Key Situational Factors Illustrated



Preventing crime is fundamentally a question of influencing people's perception of action alternatives and process of choice.

Only interventions that directly (or indirectly, as causes of the causes) affect people's relevant perceptions of action alternatives and process of choice can have crime preventive effects.

Ifølge SAT er en kriminell handling hovedsageligt motiveret af fristelser eller provokationer. Motivationen fremmer en valgproces, der er orienteret mod en form for mål. En persons kriminelle tendenser afhænger ligeledes af deres moralitet og individuelle udformning samt af styrken af disse centrale værdier.

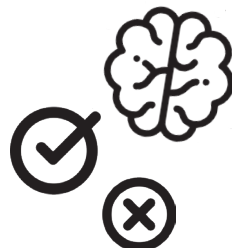
Folks evne til at udøve selvkontrol er også vigtig, hvis de bliver opfordret til at bryde moralske regler, de selv tror på. En persons evne til at udøve

selvkontrol afhænger til dels af, hvor godt han eller hun mestrer disciplinen, men påvirkes også af andre faktorer, som for eksempel alkoholindtag, stoffer, stress eller stærke følelser. Alt i alt kan en persons kriminelle tendenser ses som resultatet af mødet mellem hans eller hendes moralitet og evne til at udøve selvkontrol, men de afhænger også af personens sociale relationer og omgivelser.

Omgivelser og omstændigheder, der på den ene eller anden måde befordrer kriminel adfærd, kan opfattes som kriminogene omgivelser – det vil sige, kriminalitetsfremkaldende omgivelser. SHT hævder, at der i bund og grund kun findes to typer valgprocesser: den vanemæssige valgproces eller den rationelle overvejningsproces. Hvorvidt en person vil få til hensigt at begå en forbrydelse afhænger af udfaldet af hans eller hendes overvejelser. Professor Wikström mener, at den bedste form for kriminalitetsforebyggelse på lange bane består i at påvirke børn og unges moralitetsuddannelse og kognitive udvikling. Dette gøres igennem centrale institutioner som familien og skolen.

Hovedformål

Det indhold, materiale og brætspil, som foreslås i dette undervisningsmateriale (herunder også i dette træningsmodul om “Forebyggelse og løsning af konflikter”), er tænkt som et sæt instruktioner og metoder, der kan guide lærere og undervisere i, på en sammenhæn-



gende måde, at undervise radikaliseringsforebyggende.

Undervisningsmaterialets 5 temaer (moralitet, selvkontrol, inklusion og diversitet, kritisk tænkning, forebyggelse og løsning af konflikter) er vigtige elementer i et inkluderende samfund. De bør derfor internaliseres på et tidligt stadie af den enkeltes udvikling. Stronger Together foreslår en metode til at undervise i dem på en sammenhængende og tilpasset måde (se Håndbogen for yderligere information).

Nærmere bestemt er hovedformålene for dette modul omkring “Forebyggelse og løsning af konflikter”:

- ☞ At lytte respektfuldt til andres meninger, at udtrykke sine egne meninger og at kunne tage andres meninger med i sine overvejelser
- ☞ At kunne genkende følelser, der opleves af en anden person
- ☞ At kunne identificere mulige kilder til konflikt, at kunne genkende forskellige måder at reagere på i en konflikt og at kende til konsekvenserne af disse reaktioner
- ☞ At forstå hvordan folks utilfredshed med deres vilkår kan skabe konflikt
- ☞ At vide hvilke institutioner i samfundet, der sørger for vores beskyttelse og sikkerhed og at vide, hvad de præcist gør
- ☞ At kunne forklare en situation, der skal løses af disse institutioner, og at vide, hvordan man skal tale til den specifikke institution

National kontekst

To af den danske folkeskoles formelle mål er:

Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

I Danmark findes der flere undervisningsmaterialer og magasiner, som kan bruges i forbindelse med radikaliseringsforebyggelse. De fleste er dog rettet mod ældre elever. Nedenfor linkes der til relevante online materialer:

“Stærke Fællesskaber” (2018), der er udviklet af Trygfonden og CERTA, og som bruger case-eksempler og gruppediskussioner til at videregive viden om, hvad radikalisering er, og hvordan det kan forebygges. Materialet er ment til brug i 8.-9. klasse (14-16-årige). Se linket for mere information: <https://stærkefællesskaber.dk/>.

“Nettets Vildveje” (2018). Et online magasin, der har fokus på unge, radikalisering og ekstremisme. Magasinet er udviklet i et samarbejde mellem Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, Medierådet for Børn og Unge og Politiets Efterretningstjeneste. Se linket for mere information: <https://www.medieraadet.dk/medieraadet/temaer/nettets-vildveje>

”Hvordan taler man nemt om det svære?” (2019). Pixi-magasin med konkrete øvelser til lærere og pædagoger, der giver redskaber til at håndtere dialoger om svære og kontroversielle emner. Pixi-magasiner et udgivet af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, Børne- og Undervisningsministeriet, Center for Udgående Kvalitetsarbejde og Specialpædagogisk Støtte. Se linket for mere information: <http://www.duu.dk/nyhed-om-tcitol> lærere og pædagoger, der giver redskaber til at håndtere dialoger om svære og kontroversielle emner. Pixi-magasiner et udgivet af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, Børne- og Undervisningsministeriet, Center for Udgående Kvalitetsarbejde og Specialpædagogisk Støtte. Se linket for mere information: <http://www.duu.dk/nyhed-om-tci>

Instruktioner

Voldelig radikaliserings eller ekstremisme kan antage mange former og næres af forskellige holdninger og ideologier.

- ☞ Højreorienteret ekstremisme: En form for radikalisme, der ofte er forbundet med fremmedhad, fascisme, racisme, troen på hvidt overherredømme eller ultranationalisme.
- ☞ Politisk-religiøs ekstremisme: En form for radikalisme, der ofte er forbundet med et politisk syn på religion, som kan lede til et (voldeligt) forsvar af en fundamentalistisk religion, eller med at en religiøs identitet opfattes som værende under angreb (gennem internationale konflikter, udenrigspolitik, samfundsdebat og så videre).
- ☞ Venstreorienteret ekstremisme: En form for radikalisme, der for det meste omhandler antikapitalisme eller ændringen af det politiske system, der ses som roden til social ulighed.
- ☞ Enkeltsagsekstremisme: En form for radikalisme motiveret af en ideologisk kamp eller en specifik påstand.

Radikaliserings, der leder til vold, fremkommer i situationer, hvor en række af sociale problemer, individuelle psykologiske problemer og andre faciliterende faktorer er til stede. Faktorer forbundet med radikaliserings, der leder til vold, omfatter:

- ☞ Kognitiv fastlåst
- ☞ Polariserede opfattelser
- ☞ Urokkelige ideologiske overbevisninger

- ☞ Manglende kritisk stillingtagen
- ☞ Dualistisk simplificering (“hvid mod sort”, “god mod ond”)

I Stronger Together-projektet ser vi moralitet, selvkontrol, inklusion og diversitet, kritisk tænkning samt forebyggelse og løsning af konflikter som centrale værdier og evner, som kan bruges til at forebygge radikaliserings. De praktiske øvelser, der er inkluderet i dette modul, vejleder lærere i, hvordan de, gennem interaktive workshops og diskussioner, kan bidrage til elevers personlige, følelsesmæssige og sociale udvikling.

Introduktionen til temaet tager sit udgangspunkt i elevernes egen viden omkring emnet og er dialogbaseret. Nøgleord fra elevernes dialoger og diskussioner skrives ned på post-it-sedler og klæbes på en planche. Læreren vejleder eleverne under deres dialoger og tilføjer viden, når det er nødvendigt.

Læreren forklarer, at dagens emne er forebyggelse og løsning af konflikter. Hvis det er nødvendigt (afhængigt af elevernes alder) kan læreren på 2 minutter introducere temaet ved at henvise til hovedbudskabet og -formålene (ovenfor) og forklare dem til klassen ved at koble dem sammen med de foreslåede aktiviteter (nedenfor).

Introduktionen til dette tema kan starte med en præsentation af et kort videoklip og nogle billeder af skoler fra forskellige steder i verden (<https://www.youtube.com/watch?v=at2gAjtsgtk>). På baggrund af videoen kan eleverne få en positiv forståelse af skolen som et mangfoldigt fællesskab.

Læreren sætter dernæst en planche op (A3 eller større) eller bruger tavlen. Han eller hun skriver temaet for modulet, forebyggelse og løsning af konflikter, øverst. Læreren deler post-it-sedler ud og beder eleverne om, med deres sidemakker, at reflektere over spørgsmålet: Hvad betyder det at forebygge en konflikt? De har 2 minutter til at diskutere spørgsmålet. Eleverne skriver nøgleord ned under deres samtale. Derefter beder læreren dem vende sig imod det makkerpar, der sidder ved siden af dem (så de nu er fire), og diskutere et nyt spørgsmål: Hvad betyder det at løse en konflikt? De skriver nye nøgleord ned. Eleverne har 2 minutter til dette. Læreren starter nu en 10-minutters klasses Diskussion baseret på deres samtaler og spørger: Hvad betyder det at forebygge en konflikt? Når eleverne har delt deres tanker, går læreren videre til det andet spørgsmål: Hvad betyder det at løse en konflikt? Mens eleverne præsenterer deres opfattelse af temaet tilføjes nøgleord til planchen. Læreren modererer aktivt diskussionen, kommer med inputs, som løfter kvalitetsniveauet, og opfordrer eleverne til at reflektere yderligere.

Alle de øvelser, som præsenteres nedenfor, er individuelle øvelser, som ikke afhænger af hinanden. De kan bruges til, trin for trin og med hensyn til deres læringsstile og evner, at guide eleverne igennem en proces, hvor de lærer mere om dem selv, om andre og om verden omkring dem. Hvis en lærer ønsker at bruge mere tid på en bestemt øvelse, kan han eller hun bruge dem i andre undervisningssammenhænge, give mere tid til Diskussion eller tilføje egne spørgsmål.

Blot at præsentere elever for andre kulturer og folk, konflikter, stereotyper og fordomme, vigtigheden ved samarbejde og så videre forebygger ikke i sig selv mod radikaliseringsforebyggelse.

Det er derfor vigtigt, at passende og korrekte læringsmetoder vælges, hvis dette modul skal realiseres med succes. I forhold til de andre moduler i dette undervisningsmateriale bør tilgangen til radikaliseringsforebyggelse

ses muliggøre interaktion og direkte flervejskommunikation, opfordre til kritisk og fleksibel tænkning, fremme nysgerrighed og empati, bidrage til revurderingen og ændringen af holdninger, skabe bedre samarbejde og så videre.

De forskellige øvelser, der præsenteres nedenfor, har til formål at skabe trygge omgivelser til at diskutere og reflektere i, at skabe opmærksomhed omkring forebyggelse og løsning af konflikter mellem elever og at opfordre til klasses Diskussion.

Alle de praktiske øvelser består af de følgende faser:

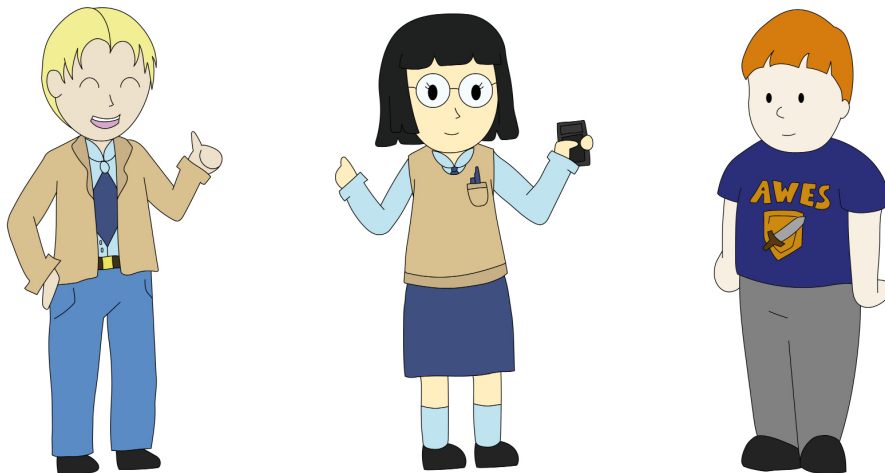
- ✎ Introduktion til øvelsen
- ✎ Selve øvelsen
- ✎ Reaktion på og Diskussion af øvelsen baseret på specifikke spørgsmål
- ✎ Konklusion



Uddannelsesråd og -vejledning

Det anbefales på det kraftigste, at man gennemfører alle faserne i de øvelser, der beskrives nedenfor, at man sætter det anbefalede tidsrum af til dem og at man går frem med forsigtighed, hvis man tror en bestemt del af øvelsen kan være for voldsom for nogle af eleverne i klassen.

Øvelsernes individuelle, par- og gruppearbejde giver mange anledninger til at opmuntre elevernes nysgerrighed til at opdage og genkende situationers diversitet. Læreren bør understøtte samarbejdet i grupperne, diskussionerne, den aktive lytning, den gensidige hjælp og så videre.



AKTIVITET 1

Konflikter er trapper

4th klasse



90 min.



Opgaveark med tegninger (se Andre ressourcer), kridt, en tavle, gaffa-tape, balloner og evt. en luftpumpe til at pumpe balloner op



Klasselokalet

Instruktioner

Der skal bruges tre frivillige. Hver frivillig får en ballon og bliver bedt om at puste, indtil ballonen sprænger. Efter dette starter læreren en diskussion ved at stille følgende spørgsmål:

- Synes du, at øvelsen var sjov?
- Var der noget, du var bange for?
- Hvordan føltes det at se på? Var du bange?
- Opfører folk sig nogle gange ligesom balloner?
- Hvordan ser det ud?
- Har de det godt, når de gør det?

Nogle gange opfører folk sig som balloner. De diskuterer, deres vrede vokser og på et tidspunkt kan de eksplodere. Dette kan skabe dårlige konsekvenser for dem og andre.

Læreren har historien “Konflikter er trapper” (se Andre ressourcer) samt de billeder, der gengiver forskellige øjeblikke i historien (Se Andre ressourcer).

På tavlen tegner læreren en meget simpel trappe med kridt. Trappen skal have 9 trin, der er brede nok til, at tegningerne kan sættes op på dem – én på hvert trin. Læreren forklarer, at trappen repræsenterer en konflikts forskellige stadier (fra “fredelig” til “aggressiv”). I en konflikt kan vi bevæge os op ad trappen mod en løsning eller ned ad trappen mod en forværring af situationen. Herefter læses historien fra opgavearket “Konflikter er trapper” (se Andre ressourcer) højt.

Under eller lige efter højt læsningen sættes tegningerne, der illustrerer forskellige øjeblikke i historien, op på tavlen af læreren eller en frivillig elev. Tegninger placeres der, hvor de passer bedst (fra “fredelig” til “aggressiv”). Denne øvelse skal ses som en mulighed for at skabe en klasse-diskussion omkring konflikter, og for at eleverne kan indse, at konflikter har forskellige intensitetsgrader og enten kan løses eller forværres.

Opgaveark til lærere (“Konflikter er trapper – 1”)
Beskrivelser af tegningerne

Tegning 1 - Semir og Jana går i samme klasse og sidder ved det samme bord. En dag har Semir ikke lyst til at gå udenfor i frikvarteret. Han ville hellere blive siddende på sin plads og gøre en matematikopgave færdig. Jana vil derimod meget gerne ud i skolegården sammen med sin ven, så lige så snart læreren afslutter timen og forlader klasselokalet, skynder hun sig at rejse sig op.

Tegning 2 - Men fordi hun skynder sig sådan, kommer Jana ufrivilligt til at skubbe til bordet. Da det gør Semir bange, løfter han sin arm. Tre dråber blå blæk fra den kuglepen, han har i hånden, rammer Janas trøje.

Tegning 3a and 3b - Jana: Ej du har gjort min trøje beskidt!

Semir: Slap af! Blæk kan vaskes væk med vand, så det skal nok gå af.

Jana: Ja, men jeg kan jo ikke vaske den her på skolen. Jeg bliver nødt til at vente, til jeg kommer hjem. Skal jeg så gå rundt med den her trøje resten af skoledagen?

Semir: Ugh, det er din egen skyld! Du skubbede til bordet, så blækket kom til at flyve over på din trøje.

Jana: Du er så dum – blæk kan jo ikke flyve! Du gjorde det med vilje!

Semir: Det er bare dig, der er klodset – du går med briller til ingen verdens nytte, for du kan ingenting se, heller ikke hvor du flytter din stol hen!

Jana: Så er det måske bedre at være en tyksak ligesom dig?!

Tegning 4 - Så begynder Jana at løbe rundt i klasselokalet, mens Semir prøver at fange hende.

Tegning 5 - Mens de løber rundt, kommer Jana fordi deres bord, hvor hun tager et glas vand og hælder ud over Semirs opgave.

Tegning 6 - Semir bliver endnu mere arrig. Han indhenter Jana og skubber hende ned på gulvet.

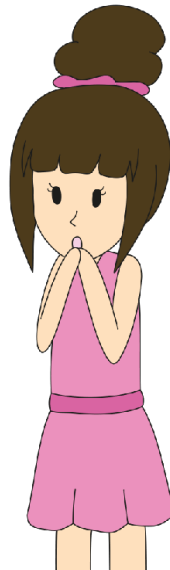
Tegning 7 - Da læreren kommer ind i lokalet igen, fortæller Jana og Semir hende, at de ikke længere vil sidde sammen. Da læreren spørger hvorfor, begynder Jana og Semir at skyde skylden på hinanden. Semir siger, at Jana ødelagde hans opgave, og Jana siger, at Semir skubbede

hende.

Tegning 8 - Læreren flytter dem til hver deres bord. Jana og Semir har ikke leget sammen siden.

Efter højtlesning og placeringen af tegningerne starter læreren en klasse-diskussion ved at stille følgende spørgsmål:

- ☞ Hvad skete der først? Hvad skete der så? Ved hjælp af tegningerne repeteres historiens vigtigste træk, herunder de forskellige karakterers reaktioner.
- ☞ Hvad skete der til slut?
- ☞ Hvordan havde Jana og Samir det til slut?
- ☞ Opførte de sig venligt eller fjendtligt overfor hinanden? Hvorfor?
- ☞ Hvad var der galt med Semirs opførsel?
- ☞ Hvad var der galt med Janas opførsel?
- ☞ Hvad burde Semir gøre for at løse konflikten?
- ☞ Hvad burde Jana gøre for at løse konflikten?



Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Øvelsen er relevant for dette modul om forebyggelse og løsning af konflikter, da den handler om en historie om konflikt mellem børn. Konflikten starter ved et uheld, men eskalerer, og børnene bliver vrede på hinanden. Selvom læreren prøver at gribe ind og spørge, hvorfor de skændes, begynder børnene blot at skyde skylden på hinanden. Til sidst er læreren “nød” til at skille dem ad, og de skal sidde sammen med andre klassekammerater i stedet.

Forventede resultater

At eleverne lære at løse konflikter, så de ikke truer de gode relationer mellem dem. At eleverne kommer til at forstå deres eget ansvar i interaktioner med andre.

At gensidige positive følelser fremmes.

Kommentarer

Under øvelsens introduktion bør læreren hjælpe eleverne med ballonerne.

Øvelsen kan også bruges til 5. og 6. klassetrin. Hvis den gennemføres på alle tre, kan læreren efterfølgende sammenligne diskussionerne fra de forskellige klassetrin med henblik på at forstå de forskellige aldersgruppers tankegange bedre.

AKTIVITET 2

Når du har problemer, så ring til...

5. klasse



75 min.



Blanke stykker papir samt skrive- og tegneredskaber



Klasselokalet

Instruktioner

Denne øvelse handler om at dele og reflektere over sine minder og tanker ved at skrive/tegne og diskutere.

Alle eleverne sidder i en rundkreds, og læreren beder dem om at lukke deres øjne og prøve at huske et sted og en situation, hvor de følte sig helt sikre. De skal prøve at huske, hvor de var, hvem de var sammen med, hvordan de havde det og hvorfor. Efter 5 minutter skal eleverne åbne øjnene igen, og læreren vælger et par stykker, som deler hvor og med hvem, de følte sig sikre og trygge.

Efter denne introduktion bør eleverne føle, at de ved, hvem de skal henvende sig til, hvis de føler sig usikre.

Eleverne inddeles i tre grupper, som hver skal overveje en bestemt situation.

Gruppe 1: Derhjemme

Gruppe 2: Udenfor

Gruppe 3: I skolen

Den første gruppe opfordres til at forholde sig til en hypotetisk situation. Eksempelvis: Du er alene hjemme. Pludselig kan du høre stemmer indenfor, og det går op for dig, at noget har brudt ind i dit hus. Hvordan reagerer du?

Den anden gruppe opfordres til at forholde sig til en hypotetisk situation. Eksempelvis: Du er ude at cykle, da nogen (som også er på cykel) kører op ved siden af dig og tilbyder at vise dig en genvej. Hvordan reagerer du?

Den tredje gruppe opfordres til at forholde sig til en hypotetisk situation. Eksempelvis: Du er ude på skolens legeplads. Lige pludselig står du overfor en gruppe klassekammerater, som har en pistol. Hvordan reagerer du?

Eleverne skriver/tegner, hvad de vil gøre, hvis deres sikkerhed er truet, og hvem, de mener, vil kunne hjælpe dem i sådan en situation. Når de er færdige, præsenterer en repræsentant fra hver gruppe deres tekst/tegning for resten af klassen.



Aktivitetens relevans i forhold til temaet

Øvelsen er relevant i forhold til radikaliseringsforebyggelse og i forhold til voldelige konflikter generelt, da den tydeliggør forskellige farlige situationer, der kan true ens sikkerhed, og som børn kan komme til at befinde sig i. Øvelsen får dem til at overveje, hvordan de ville reagere i forskellige stressfyldte situationer derhjemme, udenfor og i skolen. Den opfordrer dem til at overveje deres hypotetiske følelsesmæssige reaktion i situationen, og vigtigst af alt får øvelsen dem til at tænke over, hvorfor de ville føle sådan.

Forventede resultater

Udover at man kan passe på sig selv, er der også statslige institutioner og tjenester, som er ansvarlige for alle landets borgeres beskyttelse og sikkerhed.

Efter denne øvelse forventes det, at eleverne ved, hvilke institutioner, civilorganisationer eller andre centre i landet, som kan give beskyttelse og sikkerhed. Det forventes, at de ved, hvad tjenesterne gør, og hvordan man let får fat i dem.

Kommentarer

Det er vigtigt at læreren har orienteret sig i hvilke institutioner og organisationer, som børnene kan kontakte nationalt og lokalt, når de frygter for deres sikkerhed. Øvelsen kan også bruges til 4. og 6. klassetrin.



AKTIVITET 3

Mobbeofferet Lea

6 klasse



105 min.



Opgavearket "Mobbeofferet Lea" (se Andre ressourcer), en tavle og kridt



Klasselokalet

Instruktioner

Denne øvelse handler om at udtrykke følelser ved hjælp af ansigtsudtryk, at kunne spejle andre og at analysere og diskutere god opførsel med eleverne.

Del 1

Alle eleverne samles i en rundkreds. Læreren starter med at lave et ansigtsudtryk. Læreren lader herefter som om, han eller hun tager det af og giver det til eleven, der står ved siden af. Eleven tager det på og laver samme ansigtsudtryk. Herefter tager han eller hun det af og "smider" det ind midt i rundkredsen. Eleven finder på et nyt ansigtsudtryk og viser det til de andre, inden han eller hun giver det videre til den næste person i rundkredsen. Sådan fortsætter man, indtil alle har haft en tur, og alle ansigtsudtrykkene ligger inde i midten.

Nogle eksempler på ansigtsudtryk kan ses nedenfor.



Baseret på denne øvelse vil eleverne kunne genkende følelser, som opleves af en anden person.

Del 2

Læreren forklarer, at “Mobbeofferet Lea” blot er ét eksempel på voldelig adfærd. Læreren spørger herefter eleverne, på hvilke andre måder folk/børn kan opføre sig voldeligt overfor andre. Eleverne kommer med forslag, som læreren skriver op på tavlen. Som det næste spørger læreren, hvad konsekvenserne af de foreslåede ting er for offeret. Disse svar skrives også op på tavlen.

Afslutning

Next, there is a massage in an unusual way, by following the teacher's instructions:

☞ Det begynder lige så stille at regne (hver elev slår lige så stille den, der står foran dem, på skuldrene med sine fingre – ligesom hvis de spillede klaver). Ligesom sidst starter læreren, og alle gør det samme på personen, der står foran dem, som de føler, at der bliver gjort ved dem selv. Man skal ikke stoppe med at lave bevægelsen, før man mærker en ny bevægelse.

Regnen er blevet kraftigere (samme fingerbevægelser, men hårdere).



Det regner endnu mere og endnu hårdere (bevægelserne bliver hurtigere og hårdere).



Det begynder at blæse op (med spredte fingre kører man sine hænder, i blide bevægelser, over ryggen og skuldrene på personen foran).



Der kommer bølger fra floden (samme bevægelse, men med højere intensitet)



Det begynder også at tordne (Håndfladerne trykkes mod hinanden og med fingrespidserne trykke man ned på skuldrene i korte jag)



Regnen er ved at stilne af, og det der regner mindre og mindre, det er næsten stoppet (lav de oprindelige fingerbevægelser med mindre og mindre intensitet og slut med samme intensitet, som I startede med).



☞ Nu regner det ikke længere, og solen skinner (Bevæg fingrene blødt over skuldrene).



☞ Læreren fortæller eleverne, at det er stoppet med at regne og blæse, og at legen er slut.



Aktivitetsens relevans i forhold til temaet

Øvelsen er relevant for dette modul om forebyggelse og løsning af konflikter, da den handler om vold. Specifikt handler volden om mobningen af Lea, som kan have skadelige konsekvenser for hendes fremtid, da disse hade- og fordomsfulde kommentarer, rettet mod hende, let kan eskalere til en afvisning eller fordømmelse af hendes personlighed eller karakter.

Forventede resultater

Eleverne bør være opmærksomme på, at upassende omgangsform kan såre andres følelser. At sætte sig i andres sted hjælper os med at forstå de negative følelser, der opstår som resultat af mobning og fornærmelse. Dette skaber et behov for at udvise empati for de folk, der mobbes og fornærmes, og for at prøve at gøre deres negative følelser mindre.

Empati kan vises ved at acceptere folks følelser (og ved ikke at benægte eller undervurdere dem) uden at sammenligne dem med ens egne eller andres oplevelser og uden at angribe, fornærme eller bagatellisere den, der er skyld i, at personen har disse følelser.

Hvis andre ser, at man ikke kan lide det, man bliver udsat for (mobning, fornærmelse), og at man er blevet såret, men fortsætter med det, de gør, skal man fortælle en voksen (lærer, studievejleder, forælder, som kan hjælpe) om det. Dette kan stoppe andre fra at fornærme én.

Der findes flere former for voldelig adfærd som for eksempel:

“afkrævning” (afpresning), isolering, misbrug, skænderier, slåskampe og

så videre. Konsekvenserne af voldelig adfærd kan være fysiske og/eller psykiske traumer, enden på et venskab, mere vold (for eksempel hævn) og så videre.

Kommentarer

Denne øvelse kan også anbefales til elever i 4. og 6. klasse.



Opsamling

Efter hver aktivitet og/eller ved afslutningen af modulet opfordres læreren til at samle op og evaluere med eleverne.

REAKTION

Læreren lader eleverne arbejde i par og bruge tænk-par-del-strategien, hvor eleverne starter med, i 2 minutter, individuelt at tænke over spørgsmål som:

Hvad er det vigtigste jeg har lært?
Jeg vil gerne lære mere om...
Det jeg undrede mig mest over var...

Herefter deler eleverne deres svar og tanker med deres makker i omkring 3 minutter. Der afsluttes med en 5-minutters fællesdiskussion styret af læreren, som kan omformulere de ovenstående spørgsmål. Læreren er

tidsholder.

REPETITION

Læreren kan starte med at gennemgå modulet ved at minde eleverne om vigtige ting, de har lært, ved at reformulere disse, ved at relatere elevernes forskellige oplevelser og diskussioner til hinanden og så videre. Dette kan lede til en klasses Diskussion omkring, hvad der er vigtigt at huske, lære og træne i forbindelse med at forebygge og løse konflikter.

Læreren kan stimulere diskussionen ved at stille følgende spørgsmål:

- Hvem er ansvarlig for vores sikkerhed?
- Hvem kan hjælpe os, når der opstår konflikter eller nødsituationer? (Nationale myndigheder, institutioner og sociale relationer?)
- Ved du, hvordan man kontakter alarmcentralen? Hvorfor er det vigtigt at kende nummeret? Hvad skal man sige, når man ringer til dem?
- Hvad plejer du at gøre, når der opstår en konflikt? Skændes du, giver du op, prøver du at løse konflikten?
- Hvilke følelser kan der opstå i en konflikt? Hvorfor?
- Hvad er resultatet af at modstå/løse/undgå konflikter? Bliver konflikten løst? Hvorfor?
- Har du nogensinde været i en situation, hvor nogen blev

mobbet og fornærmet af andre?

Hvad kan man gøre for at udvise empati overfor dem, der bliver mobbet eller fornærmet? Hvorfor er det vigtigt at gøre noget i sådan nogle situationer?

Hvad kan man gøre for at gøre situationen bedre for den, der er blevet mobbet eller fornærmet?

Imens finder læreren planchen med post-it-sedler, som eleverne lavede i begyndelsen af modulet, frem igen. Læreren skriver elevernes tanker om, hvad de har lært om forebyggelse og løsning af konflikter, ned på planchen. Dernæst læser han eller hun højt fra planchen. Først omkring, hvordan eleverne definerede forebyggelse og løsning af konflikter, og herefter, hvad de har lært i modulet. Klassen har nu deres egen planche, der definerer forebyggelse og løsning af konflikter og forklarer deres tanker omkring forebyggelse og løsning af konflikter.

Den sammenlagte repetitionstid bør ikke overskride 10 minutter.

Konklusion

Ved at henvise til planchen såvel som modulets hovedbudskab og -formål kan læreren på maks. 5 minutter opsummere de vigtigste ting, eleverne har lært i modulet.

Læreren kan så også adressere aspekter af konfliktforebyggelse eller konfliktløsning som eleverne ikke har nævnt. Han eller hun kan skrive

disse aspekter ned og arbejde med dem engang i fremtiden

Evaluering

Efter hver aktivitet og/eller ved afslutningen af modulet opfordres læreren til at samle op og evaluere med eleverne.

Send smileyerne rundt i klassen. Hver elev kan vælge én og forklare, hvorfor de har valgt denne til evaluering af modulet. Eleven skal kun vælge én, hvis han/hun har lyst.

Print smileyerne i forskelligt humør:



YES



I am not sure



Not at all

Andre Ressourcer

AKTIVITET 1 – Konflikter er trapper

Tegning 1

Semir og Jana går i samme klasse og sidder ved det samme bord. En dag har Semir ikke lyst til at gå udenfor i frikvarteret. Han ville hellere blive siddende på sin plads og gøre en matematikopgave færdig. Jana vil derimod meget gerne ud i skolegården sammen med sin ven, så lige så snart læreren afslutter timen forlader klasselokalet, skynder hun sig at rejse sig op.



Tegning 2

Men fordi hun skynder sig sådan, kommer Jana ufrivilligt til at skubbe til bordet. Da det gør Semir bange, løfter han sin arm. Tre dråber blå blæk fra den kuglepen, han har i hånden, rammer Janas trøje.



Tegning 3a og 3b

Jana: Ej du har gjort min trøje beskidt

Semir: Slap af! Blæk kan vaskes væk med vand, så det skal nok gå af.

Jana: Ja, men jeg kan jo ikke vaske den her på skolen. Jeg bliver nødt til at vente, til jeg kommer hjem. Skal jeg så gå rundt med den her trøje resten af skoledagen?

Semir: Ugh, det er din egen skyld! Du skubbede til bordet, så blækket kom til at flyve over på din trøje.

Jana: Du er så dum – blæk kan jo ikke flyve! Du gjorde det med vilje!

Semir: Det er bare dig, der er klodset – du går med briller til ingen verdens nytte, for du kan ingenting se, heller ikke hvor du flytter din stol hen!

Jana: Så er det måske bedre at være en tyksak ligesom dig?

Semir: Hvem kalder du tyksak? Jeg skal vise dig!

Рисунок лист 3а к рассказу/наставлению: Конфликтные ситуации – 2,34



Рисунок лист 3б к рассказу/наставлению: Конфликтные ситуации – 2,35



Tegning 4

Så begynder Jana at løbe rundt i klasselokalet, mens Semir prøver at fange hende.



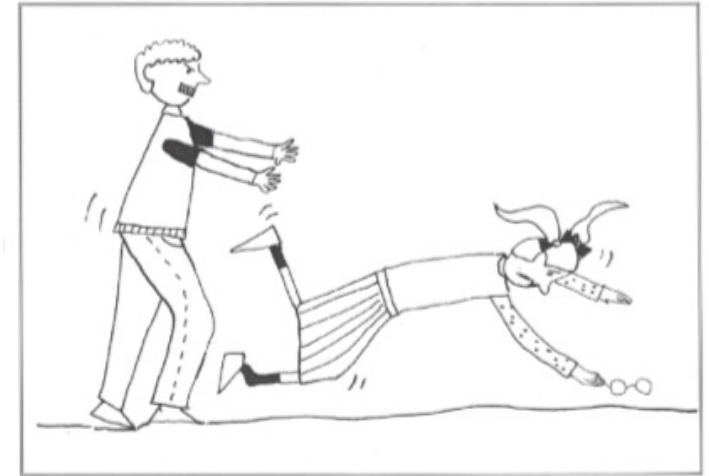
Tegning 5

Mens de løber rundt, kommer Jana fordi deres bord, hvor hun tager et glas vand og hælder ud over Semirs opgave.



Tegning 6

Semir bliver endnu mere arrig. Han indhenter Jana og skubber hende ned på gulvet.



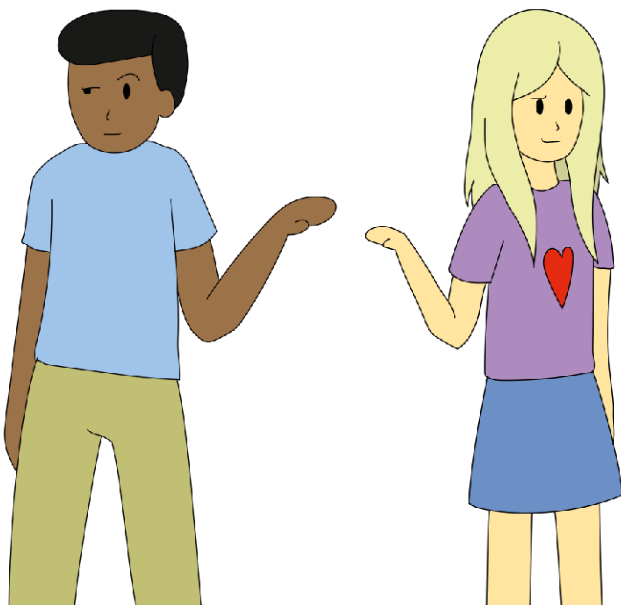
Tegning 7

Da læreren kommer ind i lokalet igen, fortæller Jana og Semir hende, at de ikke længere vil sidde sammen. Da læreren spørger hvorfor, begynder Jana og Semir at skyde skylden på hinanden. Semir siger, at Jana ødelagde hans opgave, og Jana siger, at Semir skubbede hende.



<http://umd.gov.mk/wp-content/uploads/2013/10/Prirac-nik-za-obrazovanie-za-zivotni-vestini-od-IV-do-VI-oddelenie.pdf>

ANDRE DOKUMENTER



Gloseliste

Sandhed, sandt: det er sandsynligvis umuligt helt at undslippe subjektivitet, og den absolutte sandhed er nok relativ. Selv koncepter så u håndgribelige som tid og stof har videnskabsfolk som Einstein og andre kvantefysikere stillet spørgsmålstejn ved. Det er også velkendt, at den retslige sandhed kan afvige fra fakta. Så der er muligvis lige så mange sandheder, som der er folk, der hævder at kende den. Faktisk er det, vi kalder sandhed, blot det, vi tror på er sandt, og jo flere vi er, der tror på det, desto lettere er det at enes om. Dette er meget nyttigt men bør ikke få os til at glemme, at vores konsensus er subjektiv.

- For eksempel: børnene i et nabolag spiller en fodboldkamp. Uret viser, at der er gået 90 minutter. Kampen er ovre, da alle er enige om, at tiden på uret er korrekt (sand).

Regler: Reglerne er oftest bestemt af love eller forskrifter, der skal overholdes, hvis ikke man vil straffes. Deres centrale formål er at gøre det muligt at leve sammen ved at sætte grænser for individuel frihed. Regler er ikke statiske, men kan udvikle sig igennem demokratisk debat.

- Et eksempel på fodboldregler: at score et mål, at lave et strafespark, at lave et indkast efter bolden har været udenfor banen og så videre.

Værdier bestemmer de (positive) principper, der deles af et større antal mennesker, og som guider dem i, hvordan de skal opføre sig i forhold til andre. Blandt de centrale værdier i vores

- Eksempel på fodboldværdier: fairplay, holdånd, disciplin, respekt og så videre.

Grænser kan være bindende (regler) eller tilpassede/anbefalede (værdier). Grænser kan sættes af andre eller af os selv. Grænser gør det muligt for os at agere på en sikker og respektfuld måde på trods af endeløse muligheder. De gør det også muligt for os at interagere med andre indenfor en fælles referenceramme. Det er ofte muligt at undersøge, hvor grænserne går, men hvis de er faste, er det for det meste fordi, vi ved, at det vil være upassende for os at krydse dem.

- For eksempel: Steve fortryder nogle gange, at han kommer til at sparke fodbolden udenfor banen. Men på den anden side giver banens afgrænsning ham mulighed for at have det sjovt med sine venner og for at holde sin lillesøster væk fra fodboldbanen.

Moralitet handler om at træffe valg og opføre sig sådan som, vi mener er korrekt og retfærdigt, i overensstemmelse med vores overbevisninger (frihed, ansvar) og vores værtssamfunds regler og værdier (respekt, retsstaten). Sagt på en anden måde hjælper moralitet os med ikke at udvikle en opførsel eller fortage valg, som vi mener er uretfærdige eller forkerte.

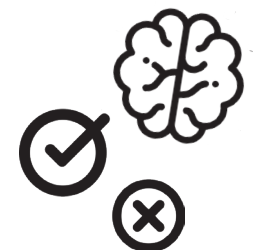
- For eksempel: Steve er i en god position til at score, men beslutter sig for at spille Emily, så hun kan score. Hun er ny på holdet, og Steve tror, at det forbedrer hendes selvtillid. Det er hans personlige moral, der dikterer hans opførsel, og som får ham til at opføre sig ordentligt.

Det som virker retfærdigt (rigtigt, godt) for os, er det, som vi mener er korrekt og legitimt i forhold til vores overbevisninger. Nogle gange kan vi være uenige om, hvad der er retfærdigt og uretfærdigt (forkert, skidt), fordi vores individuelle overbevisninger, såvel som vores opfattelse af en situation, kan afvige fra hinanden. Det er meningen, at værdier, regler og vurderinger skal skabe konsensus i forhold til sådanne afvigelser.

- For eksempel: Steve kommer til at skade en modspiller, og dommeren giver ham det gule kort. Steve synes, at det er uretfærdigt, da han ikke gjorde det med vilje. Men det er dommeren, der har det sidste ord.

Valg: man har altid et valg. Dette hænger sammen med vores individuelle frihed. Nogle valg stemmer bedre overens med vores interesser og moralitet samt eksisterende regler og værdier, mens andre ikke gør. Dette kan skabe problemer. Det er vigtigt at foretage velovervejede valg baseret på kritisk tænkning og at forudsige og afveje ens valgs konsekvenser.

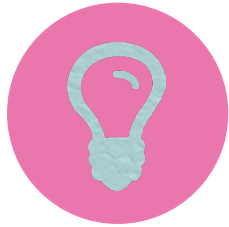
- For eksempel: Steve beslutter ikke at tage til fodboldtræning om onsdagen, fordi han vælger at prioritere sine lektier. På grund af dette fravalg bliver han ikke valgt til at spille i lørdagens kamp. Han er ked af det, men tager ansvar for sit valg.



REFERENCES



PREVENTING & SOLVING CONFLICTS

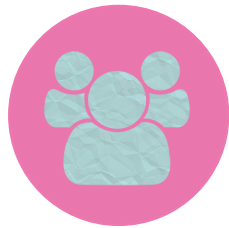


CRITICAL THINKING

Links to activities:

<http://www.mediekompass.se/lektionstips/kallkritik/>

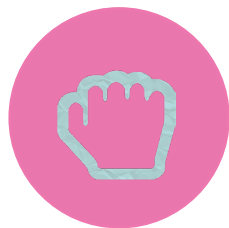
<https://digitalalektioner.se/lektion/vad-sprids-pa-natet/>



INCLUSION & DIVERSITY

„Wie Vielfalt Schule machen kann. Handreichung zur Arbeit mit dem Anti-Bias Ansatz an Grundschulen“ FIPP e.V. Fortbildungsinstitut für die pädagogische Praxis, Berlin 2011, www.fippev.de

„Eine Welt der Vielfalt“ Moderationshandbuch, Verlag Bertelsmann Stiftung Gütersloh 2002, out of print.



SELF-CONTROL

Brynaa, Helle Midskov. 2016. “Hvem styrer Orkestret – Kriminalitetsforebyggelse, der virker”. Støttet af Det Kriminalpræventive Råd.

Kappel, Rune. 2017. ”Selv-kontrol hos børn og unge”. Dansk Psykologisk forlag.

NB. The two last activities introduced in this module, derives from Rune Kappel’s book.



MORALITY



PRODUCED BY



Verein Niedersächsischer
BILDUNGSINITIATIVEN e.V.

